

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 27 став (7) од Законот за енергетска ефикасност (*), („Службен весник на Република Северна Македонија“ 32/20, 110/21, 236/22, 147/24, 74/25 и 193/25), Владата на Република Северна Македонија, на седницата, одржана на 23 декември 2025 година, донесе

УРЕДБА ЗА МОДЕЛИТЕ НА ДОГОВОРИ ЗА ЕНЕРГЕТСКИ УСЛУГИ ЗА ЗАГАРАНТИРАНИ ЗАШТЕДИ И ЗА ЗАЕДНИЧКИ ФИНАНСИСКИ ЗАШТЕДИ КОИ СЕ КОРИСТАТ ПРИ ДОГОВАРАЊЕТО НА ЕНЕРГЕТСКИ УСЛУГИ, НАЧИНОТ НА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ВРЕДНОСТА НА ДОГОВОРИТЕ ЗА ЕНЕРГЕТСКИ УСЛУГИ И ПОТРЕБНАТА ДОКУМЕНТАЦИЈА ВО ВРСКА СО СПРОВЕДУВАЊЕТО НА ПОСТАПКИТЕ ЗА ДОДЕЛУВАЊЕ НА ДОГОВОРИ ЗА ЕНЕРГЕТСКИ УСЛУГИ ОД СТРАНА НА ЈАВНИТЕ ПАРТНЕРИ

Член 1

(1) Со оваа уредба се уредуваат моделите на договори за енергетски услуги ЕСКО за загарантирани заштеди и за заеднички финансиски заштеди кои се користат при договарањето на енергетски услуги (во натамошниот текст: Моделите на договори), начинот на определување на вредноста на договорите за енергетски услуги и потребната документација во врска со спроведувањето на постапките за доделување на договори за енергетски услуги од страна на јавните партнери.

(2) Моделите на договори можат да бидат:

- 1) договори за енергетски услуги за загарантирани заштеди и
- 2) договори за енергетски услуги за заеднички финансиски заштеди.

Член 2

(1) Моделот на договорот за енергетски услуги за загарантирани заштеди од член (1) став (2) точка 1) од оваа уредба, е даден во Прилог 1 и е составен дел на оваа уредба.

(2) Моделот на договорот за енергетски услуги за заеднички финансиски заштеди од член (1) став (2) точка 2) од оваа уредба, е даден во Прилог 2 и е составен дел на оваа уредба.

Член 3

(1) Вредноста на договорот за енергетски услуги се определува врз основа на очекуваните или верификувани заштеди на енергија и/или трошоци за енергија кои ќе се постигнат со спроведување на мерките за подобрување на енергетската ефикасност во согласност со одредбите на овој правилник и Законот за енергетска ефикасност.

(2) Вредноста на договорот ја сочинува вкупниот износ на надоместокот кој корисникот на енергетската услуга го плаќа на компанијата за енергетски услуги (во понатамошен текст ЕСКО), а кој произлегува од постигнатите загарантирани или заеднички финансиски заштеди на енергија за времетраењето на договорот.

Член 4

Јавните партнери при спроведувањето на постапките за доделување на договори за енергетски услуги, ја изготвуваат следната документација:

1) Одлука за спроведување на постапка за договор за енергетски услуги, донесена од страна на јавниот партнер, во која е назначен и видот на моделот на договор кој ќе се применува, со образложение;

2) Извештај од енергетска контрола или анализа на потрошувачката на енергија, со препораки за мерки за подобрување на енергетската ефикасност, доколку истиот е направан од страна на јавниот партнер пред започнувањето на постапката и

3) Финансиска анализа и проценка на исплатливост за предложените мерки.

Член 5

Оваа уредба влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Бр. 50-10181/11
23 декември 2025 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Северна Македонија,
проф. д-р **Христијан Мицкоски**, с.р.

**МОДЕЛ ДОГОВОР ЗА ЕНЕРГЕТСКИ УСЛУГИ
ЗА ЗАГАРАНТИРАНИ ЗАШТЕДИ**

I. ВОВЕД / ПРЕАМБУЛА

_____ [име на јавен орган] изготви Тендерска документација бр. ____, датум ____ 20____ година, врз основа на која е спроведена отворена постапка број _____ за доделување на договор за енергетски услуги за загарантирани заштеди за [наведете објект].

Овој договор се доделува на [име на избраниот провајдер] за _____ постапка во согласност со Законот за енергетска ефикасност, Законот за концесии и јавно приватно партнерство и Законот за јавни набавки на Република Северна Македонија.

ДОГОВОР ЗА ЕНЕРГЕТСКИ УСЛУГИ ЗА ЗАГАРАНТИРАНИ ЗАШТЕДИ

Склучен помеѓу

Име на клиент: _____

Адреса: _____

Овластено лице: _____

Регистарски број: _____

Даночен број: _____

Во натамошниот текст: Клиент

и

Име на компанија/ESCO: _____

Адреса: _____

Овластено лице: _____

Регистарски број: _____

Единствен даночен број: _____

Во натамошниот текст: ЕСКО

Заеднички во овој договор наречени: „страни“ или „договорни страни“.

Потпишувањето на овој договор, во натамошниот текст наречен „Договор“ е со цел да се подобри енергетската ефикасност. Целта на јавниот партнер/клиент е да постигне заштеди на енергија, како и заштеди поврзани со оперативните трошоци за _____ [наведете објект]. Отплатата на инвестицијата ќе се врши од заштедата на енергија.

ДЕЛ 1: ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1 Дефиниции

1. **Прилагодувања** значат промени направени на основната потрошувачка на енергија, со цел да се неутрализираат факторите на рутински и нерутински промени во потрошувачката на енергија, со што се овозможува сигурна основа за утврдување на заштедата на енергија врз основа на мерките за енергетска ефикасност имплементирани од ЕСКО.
2. **Основниот годишен надоместок** е еднаков на гарантираната годишна заштеда на енергија.
3. **Вкупни реални заштеди на енергија:** заштедата што ја гарантира давателот на енергетска услуга и мерките за подобрување на енергијата, што се постигнува со мерките од договорот за енергетски перформанси кои во споредба со референтните услови резултираат со заштеда на енергија и/или вода, додека таквата заштеда може да биде потврдена со мерење или проценка;
4. **Вкупна реална економска придобивка:** Вкупната економска придобивка, дефинирана во договорот за енергетски перформанси што ќе настане како резултат на имплементацијата на проектот.
5. **Заштедата на годишна основа** значи остварена финансиска заштеда според пресметката направена во одобриениот план за мерење и верификација за одреден пресметан период за времетраењето на гарантираниот период.
6. **Основната потрошувачка на енергија** е нормализирана годишна потрошувачка на енергија утврдена за објектот пред спроведувањето на мерките за заштеда на енергија за основниот период.
7. **Договорен период** е временскиот период од датумот на започнување до истекување на договорот.
8. **Компанија за енергетски услуги (ЕСКО)** е трговско друштво, трговец поединец или друго правно лице што обезбедува енергетски услуги или други мерки заради подобрување на енергетската ефикасност кај своите корисници и кое прифаќа извесен степен на финансиски ризик при извршување на работите, а плаќањето за услугите е целосно или делумно засновано на постигнатото подобрување на енергетската ефикасност или постигнување на други договорени критериуми.
9. **Енергетска услуга** – е физичка корист, полезност или добро добиени со комбинација на енергија од енергетски ефикасна технологија или со некое дејство, коешто може да вклучува операции, одржување и контрола неопходни за давање на услугата, коешто се испорачува врз основа на договор и во нормални околности се покажало дека резултира со проверливо и мерливо или проценливо подобрување на енергетската ефикасност или заштеда на примарна енергија
10. **Енергијата** се однесува на сите видови енергетски производи, горива, топлинска енергија, енергија од обновливи извори, електрична енергија.
11. **Мерки за заштеда на енергија** се специфични мерки препорачани од енергетска контрола извршена од ЕСКО и имаат за цел да ги намалат оперативните трошоци во/кај објектот на енергетската услуга од овој договор.

12. **Мерка за подобрување на енергетска ефикасност (ЕЕ)** е секоја мерка што, кога се спроведува резултира со намалување на потрошувачката на енергија и/или вода, што може да се измери, потврди или процени, притоа да се зачува или подобри нивото на удобност во станбените и работните простории или со намалување на енергетскиот интензитет по единица производ во индустријата, т.е. енергија со одржување на ист или подобрен квалитет и квантитет на производството.
13. **Заштеда на енергија** е количината на заштедена енергија, одредена со мерење и/или оценување на потрошувачката на енергија пред и по примената на мерките за заштеда на енергија, коригирана и нормализирана со оглед на условите кои влијаат на потрошувачката на енергија.
14. **Финансиски заштеди** значи намалување на оперативните трошоци во/на објектот на енергетската услуга од овој договор како резултат на спроведувањето на мерките за енергетска ефикасност(ЕЕМ), пресметано врз основа на референтната цена на енергијата.
15. **Гарантиран период** се однесува на времетраењето на периодот почнувајќи од крајот на времетраењето на фазата на имплементација, до фазата на загарантираните заштеди.
16. **Загарантирана заштеда** е заштедата што ја гарантира давателот на енергетски услуги и мерки за подобрување на ефикасноста, а која се постигнува преку мерките од договорот за енергетски услуги кои споредено со референтните услови резултираат со заштеда на енергија и/или вода, при што таквата заштеда може да се потврди со мерење или процена.
- ~~17.~~ **Фаза на имплементација** е времетраење на фазата за извршување на различни активности поврзани со спроведување на мерките за енергетска ефикасност врз основа на активностите за имплементација.
18. **Мерења и верификација** се активности и постапки што се спроведуваат за веродостојно утврдување на реалните заштеди на енергија, како и финансиски заштеди според спроведените активности.
19. **План за мерење и верификација** е документ кој ги прикажува однапред договорените активности и процедури што треба да се извршат за да се утврдат активностите за мерење и верификација на поставените мерки за енергетска ефикасност.
20. **Нерутински прилагодувања** се прилагодувања на оние законски фактори во енергијата за кои вообичаено не се очекува да претрпат промени. Се однесува на промените во која било правна карактеристика во објектот на енергетската услуга на овој договор во границите на дозволените мерења, освен во наведените независно променливи вредности што се користат како рутински прилагодувања.
21. **Оперативни трошоци** се тековните трошоци за користење на енергија и за одржување на објектот на енергетската услуга од овој договор.
22. **Подготвителни активности** се сите активности за кои ЕСКО е одговорен, според договорот, за времетраењето на фазата на подготовка, вклучувајќи, меѓу другото, планирање на времето, добивање лиценци, дозволи или одобрувања, мислења и технички услови од релевантни јавни органи, извештај за техничка документација и технички преглед на техничката документација во однос на мерките за заштеда на енергија за објектот од овој договор, како и набавка на

материјали и опрема и исполнување на условите потребни за клиентот да добие конечно одобрение за градење или друга соодветна дозвола што дозволува почеток на градежни работи, како што е пропишано со важечките прописи.

23. **Подготвителен период** е времетраење на фазата за спроведување на планирањето и осмислување на подготвителните активности.
24. **Референтни оперативни трошоци** се однесуваат на основната потрошувачка на енергија помножена со референтната цена на енергијата плус референтните трошоци за одржување.
25. **Референтна цена на енергијата** се однесува на нето-цената како што е дефинирана во тендерската документација за секој вид енергија, вклучително и посебните цени за единиците на потрошувачка и побарувачка, кои се сметаат за неопходни, без ДДВ, но ги вклучуваат сите давачки и други трошоци вклучени во пресметката на цената на енергијата од страна на добавувачот на енергија.
26. **Фаза на мониторинг** се однесува на времетраењето на фазата по спроведувањето на мерката за заштеда на енергија, за чија заштеда се изготвуваат извештаи во согласност со Анекс 6 (План за мониторинг и верификација).

Член 2

Предмет на Договорот

(1) Предмет на овој Договор е:

- Регулiranje на правата и обврските меѓу договорните страни во врска со обезбедување на енергетски услуги или другите услуги во функција на подобрување на енергетската ефикасност на ____ [име на зграда, систем за улично осветлување, итн] – објект за енергетска услуга

Средствата за финансирање на мерките за енергетска ефикасност во објектот на енергетската услуга од овој договор ќе бидат обезбедени од страна на клиентот или (опционално) со комбинирани финансиски средства и од ЕСКО и од [Опционално, во случај ЕСКО да учествува во финансирањето на Проектот:

ЕСКО е должен да обезбеди финансирање [доколку се додаде заеднички удел на финансирање] на ЕЕМ во објектот на енергетската услуга на овој договор за времетраење од ____ (внесете кои фази: фаза на подготовка и/или фаза на имплементација и/или гарантен период) од неговиот сопствен капитал и/или врз основа на заем.

Клиентот е должен да го обезбеди потребното финансирање (внесете кои фази: фаза на подготовка и/или фаза на реализација и/или гарантен период) од сопствени средства, трансфери и/или донации."]

- (2) Проектот се состои од сите активности и услуги кои ги обезбедува ЕСКО (мерки за енергетска ефикасност - ЕЕМ) и се однесуваат на избор и набавка на нова опрема, инсталирање на нова опрема, надградба и/или модернизација на

постоечката опрема како и активности и интервенции насочени кон подобрување на енергетската ефикасност и заштеда на енергија во објектот на енергетска услуга.

- (3) Имплементацијата на сите мерки за енергетска ефикасност што се применуваат со овој договор мора да биде во согласност со Законот за енергетска ефикасност и пропишаните стандарди во Република Северна Македонија.
- (4) Цената на вкупната инвестиција според овој договор е _____*Евра или МКД)

Член 3

Опис на објектот на енергетската услуга и мерки за заштеда на енергија

- (1) Објектот за кој се обезбедува енергетска услуга е _____, лоциран _____
- (2) Карактеристиките на објектот, вклучително и средствата за снабдување и користење на енергија се дадени во Анекс 2 од овој договор
- (3) Обезбедувањето на енергетската услуга ги вклучува следните мерки за заштеда на енергија [или се дадени во Анекс 4]:
 - а) _____
 - б) _____
 - в) _____

Член 4

Овластени лица на договорните страни и испорака

- (1) Клиентот и ЕСКО во рок од три дена од датумот на потпишување на договорот ќе ги назначат своите овластени лица, наведувајќи ги нивните целосни информации за контакт.
- (2) Овластените лица на договорните страни ќе бидат овластени да преземаат дејствија во име на клиентот или ЕСКО, т.е. ќе имаат полномошно за застапување и/или застапување во име на клиентот или ЕСКО да ги преземат сите правни и оперативни дејствија врз основа на договорот.
- (3) Писмената комуникација помеѓу договорните страни во врска со овој договор ќе се изврши помеѓу овластените лица и ќе се смета дека е уредно испорачана и примена само доколку е упатена до овластеното лице.
- (4) Поднесоците доставени на која било друга адреса нема да бидат валидни.

ДЕЛ 2: ВРЕМЕТРАЕЊЕ И ФАЗИ НА ДОГОВОРОТ

Член 5

Времетраење на фазата на договорот

Договорот и прилозите вклучени во него влегуваат во сила на денот на потпишувањето.

Вкупниот рок на овој договор е _____ месеци и го вклучува извршувањето на периодите на подготовка, имплементација и следење.

Времетраењето на договорот е до _____.

Договорената фаза е фазата од датумот на започнување до датумот на истекување на договорот.

Член 6

Фази на Договорот

Договорот има три главни фази: фаза на подготовка, фаза на имплементација и фаза на мониторинг.

(1) Подготвителната фаза е времетраење на фазата за извршување на техничкиот проект и инженеринг на мерките за заштеда на енергија како што е пропишано во тендерот за ЕСКО. Составен дел на договорот е подготовка на техничка спецификација на сите материјали и опрема што ќе се користат. По завршувањето на подготвителната фаза, тој станува дел од Анекс 4 - Мерки за заштеда на енергија, составен дел на овој договор. Рокот на имплементирање на подготвителниот период е _____ месеци. Имплементацијата се врши според распоред подготвен од ЕСКО и е презентираан на клиентот во рок од 7 дена од потпишувањето на овој договор. По неговата презентација Анекс 5 - План за имплементација, станува составен дел на овој договор.

(2) Периодот на имплементација е времетраење на периодот за извршување на пакетот мерки за заштеда на енергија. Ги вклучува сите набавки и инсталација на опрема, материјали и градежни работи, вклучително и сите тестови за прифаќање, прилагодувања и пуштање во употреба на опремата. Рокот за имплементација на периодот е _____ месеци.

(3) Гарантниот период е времетраењето за кое ЕСКО ги гарантира заштедите во објектот на енергетската услуга од овој договор, каде што заштедите на енергија и финансиските заштеди се постигнуваат врз основа на имплементирањето ЕЕМ. Времетраењето на гарантниот период започнува на датумот кога договорните страни ќе го потпишат протоколот за имплементација и завршува со истекот на периодот на договорот. Во секој случај, времетраењето на гарантниот период нема да започне после _____ (наведете датум). Времетраењето на гарантниот период е _____ месеци.

Член 7

Продолжување на времетраењето на договорот

(1) Времетраењето на договорот може да се продолжи со меѓусебен договор меѓу страните.

(2) Рокот за имплементација на подготвителниот период се продолжува во случај на:

- Одложување на периодот предвиден за координација и одобрување на инвестицискиот проект кај органот овластен за издавање одобрение за градење, при што рокот се продолжува за деновите на одложување на надлежниот орган;

- Ненавремено обезбедување на потребните информации од страна на клиентот до ЕСКО, документација и пристап до објектот, при што, рокот се продолжува за деновите на доцнење на клиентот;

Член 8

Основна потрошувачка на енергија и цени на енергија

(1) За пресметките на реалните заштеди на енергија и вистинскиот економски бенефит од периодите на мониторинг, 3-те календарски години пред годината на изготвување на договорот (референтен период) се користат како основен временски период (референтен период).

(2) Основната потрошувачка на енергија во зградите, уредите и постројките на секој енергетски производ во референтниот период (Анекс 3 за основна потрошувачка на енергија), е почетна точка за одредување на реалните заштеди на енергија за секој период на мониторинг. Врз основа на развојното сценарио опишано во програмата за мерење и верификација, предвидената основна потрошувачка на енергија (која ја сочинува основата за споредба со реалната потрошувачка на енергија во фазата на мониторинг) се одредува за секој период на мониторинг, по секој енергетски производ. [треба да се дискутира дали е потребно прилагодување на основната потрошувачка во случај на пр. недоволно загревање].

(3) Основните прилагодувања на времетраењето на фазата на мониторинг овозможуваат правилно мерење на заштедата на енергија во споредба со заложбите на ЕСКО. Може да се направат два вида прилагодувања:

- Рутински прилагодувања - за сите фактори за управување со енергијата кои се очекува рутински да се менуваат за времетраењето на фазата на известување;
- Нерутински прилагодувања - за оние фактори за управување со енергијата кои вообичаено не се очекува да се променат.

(4) За пресметување на трошоците за енергија и претворање на заштедите на енергија во економски бенефит, страните се согласуваат за користење на цените на енергијата за секој период на мониторинг (енергетски цени за фаза

на мониторинг), кои произлегуваат од имплементирање на сценаријата на трендовите на цените на енергијата.

- (5) За секој енергетски производ, цената на енергијата на периодот на мониторинг е просечната цена на енергијата за време на периодот на мониторинг.

ДЕЛ 3

Загарантирани резултати и надоместок на ЕСКО

Член 9

Методологија за утврдување на вкупната реалната заштеда на енергија и економска придобивка

- (1) Споредбата на измерените и потврдените финансиски заштеди според Планот за мерење и верификација и гарантираните заштеди ќе биде основа за утврдување дали гарантираните заштеди се постигнати.
- (2) Детален опис на методологијата за тоа како ќе се пресметуваат заштедите на енергија и финансиските заштеди за пакетот мерки за заштеда на енергија е даден во Планот за мерење и верификација како што е договорено помеѓу договорните страни во согласност со овој договор.
- (3) Формулата за пресметка вклучува метод за споредба на оперативните трошоци што би постоеле доколку не се имплементираат ЕЕМ („референтни оперативни трошоци“) со оперативните трошоци, по спроведувањето на ЕЕМ за времетраењето на гарантниот период.

Член 10

Загарантирани заштеди

- (1) ЕСКО гарантира дека имплементацијата на мерките за заштеда на енергија, од почетокот до крајот на гарантниот период, ќе ја намали потрошувачката на енергија на следниов начин:
 - Вкупни заштеди на енергија _____kWh, поделени со енергетски производи како што следува
 - Електрична енергија _____
 - Топлина _____
 - Природен гас _____
 - ТНГ _____
 - Дизел _____
 - Други енергетски производи _____.
- (2) ЕСКО гарантира дека имплементацијата на мерките за заштеда на енергија, од почетокот до крајот на гарантниот период, ќе ги намали оперативните трошоци на објектот на енергетската услуга од овој договор, барем во висина на загарантираните заштеди, што е еднакво на:

_____ [наведете ја референтната валута - македонски денари или евра] [не е задолжително да се наведе гарантираната заштеда на енергија]

- (3) Врз основа на договорот, клиентот нема право на дополнителни побарувања од ЕСКО, освен загарантираните финансиски заштеди како и договорна казна за неисполнување на договорената обврска.
- (4) Загарантираните годишни заштеди се еднакви на загарантираните заштеди поделени со бројот на години во гарантниот период.

Член 11

Редовност при утврдувањето на остварените гарантирани заштеди

Степенот на постигнување на загарантираните заштеди ќе се следи на основа _____ [наведете период], со цел да се олесни годишната евалуација и да се овозможи итна реакција во случај на недоволна ефикасност при извршувањето или да се иницираат дополнителни прилагодувања, доколку е потребно.

Член 12

Дополнителни финансиски заштеди

Дополнителни финансиски заштеди е позитивната разлика помеѓу финансиските заштеди остварени во пресметковниот временски период и годишните загарантирани заштеди. Дополнителните финансиски заштеди се основа за дополнителен финансиски надоместок за ЕСКО во согласност со одредбите од овој договор.

Член 13

Нереализирани загарантирани заштеди поради неисполнување од страна на ЕСКО

Нереализираното гарантирано штедење е негативната разлика помеѓу финансиските заштеди остварени во пресметковниот временски период и годишните гарантирани заштеди. Нереализираните гарантирани заштеди се основа за пресметување договорна казна за ЕСКО во согласност со овој договор.

Член 14

Нереализирани загарантирани заштеди поради погрешно постапување од страна на клиентот

Во случај мерките за заштеда на енергија да не ги генерираат очекуваните намалувања во однос на финансиските заштеди од причини создадени или под контрола на корисникот, а особено кои се однесуваат на:

- незаконски дејствија, пропусти, прекршување или доцнење во извршувањето врз основа на договорот од страна на корисникот;
- доцнења за кои ЕСКО има право да ги продолжи роковите, во согласност со овој договор;

- отстранување или неовластена измена на мерките/опремата за заштеда на енергија од страна на корисникот и
- материјални промени или штети во објектот на енергетската услуга од овој договор или на опремата и системите на клиентот или нивното функционирање, кои значително влијаат на исполнувањето на предметот на овој договор или на трошоците од страна на ЕСКО во врска со исполнувањето на предметот на овој договор, како што е претставено во рамката на подготвителни активности,

а овие случаи ќе се решаваат на следниот начин:

- во случај на привремена загуба на заштеда на енергија и финансиски заштеди (помалку од 90 последователни дена), финансиските заштеди се засноваат на проценка за тоа што би се постигнало доколку не се случел таков настан;
- во случај на трајна загуба на заштеда на енергија и финансиски заштеди (повеќе од 90 последователни дена), ЕСКО ќе ја прилагоди основната потрошувачка со износ пресметан за да го компензира резултатот од тој настан во однос на финансиски заштеди.

Член 15

Методологија за утврдување на постигнатите енергетски и финансиски заштеди

- (1) Споредбата на измерените и проверените финансиски заштеди според Планот за мерење и верификација и гарантираните заштеди ќе биде основа за да се утврди дали се постигнати гарантираните заштеди.
- (2) Детален опис на методологијата за тоа како ќе се пресметаат заштедите на енергија и финансиските заштеди за сите ЕЕМ е даден во Планот за мерење и верификација како што е договорено помеѓу договорните страни во согласност со овој договор. Формулата за пресметка вклучува метод за споредување на оперативните трошоци што би постоеле доколку ЕЕМ не се имплементирани („референтни оперативни трошоци“) со оперативните трошоци по имплементацијата на ЕЕМ за времетраењето на гарантниот период.

Член 16

Надомест во корист на ЕСКО

- (1) Надоместокот во корист на ЕСКО се состои од основен надоместок и дополнителен надоместок.
- (2) По завршувањето на периодот на имплементација, ЕСКО стекнува право на компензација за целото времетраење на гарантниот период.

Член 17
Годишен основен надоместок

- (1) Доколку финансиските заштеди во пресметковниот временски период се еднакви на годишните загарантирани заштеди, како што е прикажано преку примената на планот за мерење и верификација, се смета дека, со примената на ЕЕМ во предметниот капацитет на овој договор, ЕСКО го искористила своето право на годишен основен надоместок за тој пресметковен период.
- (2) Годишниот основен надоместок е еднаков на годишната загарантирана заштеда.

Член 18
Дополнителен надоместок (незадолжителен)

- (1) Доколку се постигнат дополнителни заштеди за времетраењето на пресметковниот период, како што е прикажано преку примената на планот за мерење и верификација ЕСКО ESCO има право на дополнителен надомест.

Висината на дополнителниот надомест се пресметува според формулата:

$$(FZPP - GGZ) \times RB [\%]$$

каде:

FZPP = Финансиски заштеди во пресметковниот период

GGZ = Годишни загарантирани заштеди

(RB) = (Ве молиме дефинирајте го процентот _____) процентот на учеството на ЕСКО во постигнатите дополнителни заштеди.

Член 19
Надомест во случај на нереализирана загарантирана заштеда („казна“)

- (1) Во случај на нереализирани гарантирани заштеди во пресметковниот временски период што се припишуваат на слабите перформанси на ЕЕМ, како што е прикажано со примената на Планот за мерење и верификација, на ЕСКО ќе му се наплати договорна казна.
- (2) Договорната казна се пресметува за секој пресметковен период, на следниов начин:

$$(GGZ - FZPP) \times 2$$

Каде:

GGZ = Годишни загарантирани заштеди

FZPP = Финансиски заштеди во пресметковниот период

- (3) Оценката за енергетските и финансиските заштеди ќе ја поднесе ЕСКО по секој пресметковен период, најдоцна во рок од 10 дена по одобрувањето на

четвртиот квартален извештај за мерење и верификација за време на траењето на гарантниот период.

- (4) Вкупниот износ на договорната казна ќе треба да се плати најдоцна во рок од 15 дена, по одобрувањето на годишните енергетски и финансиски заштеди од страна на договорните страни.

Член 20

Исплата на надоместок

- (1) Од почетокот на траењето на гарантниот период, ЕСКО има право на годишен основен надоместок во согласност со овој договор.
- (2) За секој пресметковен временски период од 12 месеци за времетраењето на гарантниот период, плаќањето на основниот надоместок се врши на крајот на секој месец, во износ од една дванаесетина од годишниот основен надоместок, како што е дефинирано во овој договор, во износ од _____ [внесете референтна валута _____ или евра], зголемен за ДДВ износот, без други побарувања.
- (3) На крајот од пресметковниот период, ЕСКО го доставува годишниот извештај за мерење и верификација како што е дефинирано во планот за мерење и верификација.
- (4) Доколку врз основа на доставениот годишен извештај:
- се реализираат дополнителни заштеди, корисникот е должен да плати дополнителен надомест во корист на ЕСКО во согласност со овој договор;
 - гарантираните заштеди во пресметковниот временски период не се постигнати поради лошата ефикасност на ЕЕМ, ЕСКО е обврзан да плати договорна казна во корист на корисникот во согласност со овој договор;
 - финансиските заштеди во пресметковниот временски период се еднакви на годишните гарантирани заштеди веќе покриени со месечниот основен надоместок во текот на пресметковниот временски период, ЕСКО има право на годишен основен надоместок во согласност со овој договор, при што нема да се изврши дополнителна исплата во корист на ЕСКО.

Член 21

Услови на плаќање

- (1) Клиентот се согласува да ги плати сите неспорни износи добиени за наплата во согласност со овој договор во рок од 30 дена од датумот на прием на фактурата издадена од ЕСКО.

- (2) Клиентот се согласува да ја плати на ЕСКО законската казнена камата за неспорни парични побарувања кои не се платени, во износ и по стапка пропишани со Законот за облигациони односи.
- (3) ЕСКО стекнува право да бара надомест од клиентот за неисполнување на навремено извршување на неспорните плаќања, во висина пропишана со Законот за финансиска дисциплина.

ДЕЛ 4: **ПРАВА И ОБВРСКИ НА СТРАНИТЕ**

I. Права и обврски на ЕСКО

Член 22

Право на одлучување за изборот на ЕЕМ

- (1) ЕСКО, врз основа на договорот, како и врз основа на сите Анекси кои се составен дел на договорот, ќе одлучи кои мерки за енергетска ефикасност (ЕЕМ) ќе се инсталираат во/кај предметниот објект на клиентот на овој договор.
- (2) Сè додека ЕСКО постапува во рамките на своите овластувања и во согласност со договорот, клиентот не може да ги одбие предложените ЕЕМ наведени во Анекс 3, како составен дел на договорот, освен ако не се повика на прекршување на релевантните технички прописи и пропишаните стандарди во Република Северна Македонија или се повика на други случаи на неисполнување на договорените обврски.

Член 23

Право за предложување промени во избраните ЕЕМ

- (1) Во случај ЕСКО да заклучи, пред истекот на фазата на имплементација, дека промените во ЕЕМ:
- се објективно неопходни за спроведување на мерките за енергетска ефикасност (ЕЕМ) и/или заради усогласување со прописите за заштита на здравјето и безбедноста при работа, заштита од пожари и заштита на животната средина или поради разлики помеѓу соодветната техничка документација и фактичката состојба на објектот на енергетската услуга на овој договор или поради некои други оправдани причини од техничка природа; и/или
 - може да резултираат со поголем резултат во реализацијата на енергетските и финансиски заштеди,
- (2) ЕСКО ќе поднесе до клиентот, во писмена форма, оправдано барање за добивање согласност од клиентот да продолжи со предложените измени, кое барање нема да биде одбиено од страна на клиентот без оправдана причина.
- (3) По приемот на барањето поднесено од ЕСКО, клиентот е должен да одговори на барањето поднесено од ЕСКО во писмена форма, во рок од 15 дена.

- (4) Доколку клиентот не одговори на писменото барање поднесено од ЕСКО во наведениот рок од 15 дена, ќе се смета дека барањето поднесено од ЕСКО е одобрено.

Член 24

Обврска за гарантирање на минимален износ на финансиски заштеди

- (1) ЕСКО го прифаќа ризикот за остварување на финансиски заштеди како што е прикажано во прифатената понуда (Анекс 1), врз основа на анализи што лично ги има спроведено во/на објектот на енергетската услуга од овој договор.
- (2) ЕСКО е должен во текот на целиот период на договорот да ги добие сите потребни дозволи и одобренија за спроведување на мерките за енергетска ефикасност во име на клиентот, согласно важечките прописи.

Член 25

Обврска за соработка со клиентот при добивање на потребните дозволи и одобренија

- (1) Сите административни дозволи и одобренија потребни за инсталација и работа на конвенционалната опрема мора да се преземат според соодветните законски процедури. Страните ќе соработуваат за да ги добијат дозволите и одобренијата и, онаму каде што е законски предвидено, Клиентот ќе ги достави и спроведе во негово име апликациите и другите потребни документи.
- (2) Трошоците за обезбедување на потребните дозволи и одобренија се на товар на ESCO, освен ако не е поинаку договорено.
- (3) ESCO е должен да му достави на Клиентот копии од сите потребни дозволи и одобренија за опремата што треба да се инсталира пред почетокот на инсталационите работи.

Член 26

Обврски на ЕСКО за времетраењето на имплементација на проектот

- (1) Обврските на ЕСКО за времетраењето на подготвителната фаза, меѓу другото, се:
- информирање на овластеното лице именувано од клиентот за сите ЕЕМ што се планирани да се имплементираат во објектот на овој договор, пред почетокот на нивната имплементација;
 - подготовка и извршување и/или добивање на потребната техничка документација пропишана за добивање на потребните дозволи, кои се потребни според важечките прописи, како и извршување на соодветните активности поврзани со истото;
 - набавка на материјали и опрема;

- извршување на активности потребни за клиентот да ги добие конечните одобренија за градежни или други дозволи кои овозможуваат почеток на активностите за имплементација, потребни според важечките прописи, како и за извршување на други подготвителни активности.
- (2) Обврските на ЕСКО за времетраењето на фазата на имплементација, меѓу другото, се состојат од:
- извршување на избраните ЕЕМ, вклучувајќи градежни работи, инсталација на опрема или уреди како што е опишано;
 - планирање и координирање на активностите за имплементација со овластеното лице на клиентот, со цел да се минимизира прекилот на вообичаеното редовно функционирање на објектот на енергетска услуга од овој договор;
 - каде што е применливо, да се добијат стандардни гаранции од подизведувачи, од производители на опрема и материјали за квалитетно и уредно функционирање;
 - прием на опрема и материјали во објектот на енергетска услуга од овој договор;
 - ставање во функција на завршените работи, инсталираната опрема, инсталациите и/или деловите од инсталациите, доколку е потребно според важечките прописи;
 - извршување на сите активности потребни за клиентот да добие конечно одобрение за употреба, доколку е потребно според важечките прописи и врз основа на други обврски неопходни за извршување на активностите за имплементација;
 - надоместоци на трети лица за штетите што произлегуваат од работите во рамките на овој договор, освен ако не се докаже дека тие се поради погрешно постапување на трети лица.
- (3) За извршување на која било работа што влијае на нормалното функционирање на објектот за енергетска услуга, ЕСКО мора да обезбеди писмена дозвола од клиентот за сите потребни работи.
- (4) ЕСКО мора да се погрижи да има доволно простор во просториите на клиентот за инсталација и работа на опремата.
- (5) ЕСКО е должен да постапува во согласност со закон, технички и други прописи, како и во согласност со обврските преземени со овој договор, вклучително и оние наведени во член 31 од овој договор.
- (6) ЕСКО е должен да ги извршува своите договорни обврски на професионален и одговорен начин.

(7)

Член 27

Обврски на ЕСКО за времетраењето на гарантниот период

Обврските на ЕСКО за времетраењето на гарантниот период, меѓу другото, се однесуваат и на:

- извршување на сите активности потребни за мерење и верификација и подготовка на извештаи за мерење и верификација врз основа на планот за мерење и верификација, за прикажување на генерираните заштеди на енергија и финансиски заштеди за/на секој квартален временски период и одржување на опремата и системот инсталиран како дел од ЕЕМ.

Член 28

Обврски на клиентот за времетраењето на подготвителниот период

- (1) Обврските на клиентот за времетраењето на подготвителната фаза се, во најкус можен рок, да ги обезбеди сите информации во корист на ЕСКО за да може да ги извршува своите активности навреме, имено:
 - постојната техничка документација во врска со објектот на енергетската услуга од овој договор, како и информации за функционалноста и одржувањето на системите и опремата во објектот на енергетската услуга на овој договор;
 - евиденција и податоци во врска со употребата на енергија во предметниот капацитет на овој договор, како и други релевантни информации (ако не се достапни, клиентот ќе побара од добавувачите на енергија да го обезбедат истото);
 - други барања специфицирани според прописите и/или градежните (технички) барања, забрани или ограничувања кои конкретно се однесуваат на објектот на енергетската услуга од овој договор и кои се разликуваат од оние кои се општо применливи во градежништвото;
 - други информации и/или документи, по потреба.
- (2) Клиентот ќе му олесни на ЕСКО при спроведувањето на консултативни интервјуа со неговите инженери, персоналот за одржување и операции и други службеници, вработени и агенти кои можеби имаат релевантно знаење, како што може да се бара од време на време од страна на ЕСКО.
- (3) Клиентот ќе ја прегледа техничката документација подготвена од ЕСКО и ќе ја одобри или отфрли врз основа на оправдани причини (на пример: неусогласеност со важечките прописи и потребните стандарди; неможност за спроведување на ЕЕМ во нормални услови кои не можат да се променат, итн.) и пред официјалното одобрување на техничката документација во согласност со законите и прописите кои го регулираат планирањето и изградбата, во писмена форма и во рок од 14 дена, од датумот на испорака на таквата техничка документација од страна на ЕСКО до овластено лице на клиентот.

- (4) Во случај на несогласување помеѓу клиентот и ЕСКО поради одбивање од страна на клиентот, прашањето ќе се реши врз основа на одредбите за решавање спорови од овој договор;
- (5) Клиентот ќе ги преземе сите неопходни мерки за заштита на опремата од оштетување, кражба и злоупотреба. Исто така, мора да му дозволи на ЕСКО да има пристап до објектот за работи поврзани со договорот во текот на работното време и во кое било друго време побарано од ЕСКО и прифатено од клиентот. Исто така, ќе му овозможи на ЕСКО директен пристап до објектот со цел да се поправат и обноват операциите по писмено барање, при што ќе бидат детализирани видот на потребните работи, причината и влијанието што овие работи ќе го имаат врз работата на објектот.

Член 29

Обврски на клиентот за времетраењето на фазата на имплементација

Обврските на клиентот за времетраењето на фазата на имплементација, меѓу другото, се:

- давање дозвола за испорака на опрема и материјали до објектот од овој договор;
- овозможување слободен пристап на ЕСКО и неговиот персонал или неговите подизведувачи, утврдени во согласност со овој договор, до објектот на енергетската услуга на овој договор и за извршување на работите врз основа на овој договор за времетраење на работното време или за време кое ќе биде оправдано со барање на ЕСКО, без да се спречи редовното користење на објектот на енергетската услуга на овој договор;
- Клиентот веднаш ќе го извести ЕСКО доколку има сознанија за информации кои можат значително да влијаат на обврските на ЕСКО и клиентот предвидени во овој договор, или да има сознанија за влијание врз безбедното и ефикасно функционирање на проектот или на објектот на енергетската услуга на овој договор;
- преглед и соодветно одобрување или отфрлање од оправдани причини на соодветната техничка документација, во писмена форма и во рок од 14 дена од доставувањето до овластеното лице на клиентот. Во случај на несогласување помеѓу клиентот и ЕСКО поради одбивање од страна на клиентот, прашањето ќе се реши со одредбите за решавање спорови од овој договор;
- прифаќање на одредени привремени потешкотии при имплементација и ставање во функција, овозможувајќи ЕСКО да ја изврши работата според договорениот распоред за извршување на градежните работи;
- обезбедување на електрична енергија, вода и други услуги потребни за извршување на активностите од страна на ЕСКО и неговите подизведувачи. За надоместување на трошоците за електрична енергија, вода и други услуги

кои произлегуваат како резултат на активностите на ЕСКО, договорните страни се согласуваат дека ЕСКО ќе му исплати на клиентот _____ (внесете валута) износ еднаков на [внесете соодветен процент] % сите фактури до клиентот за трошоци направени за времетраењето на фазата на имплементација, во рок од 5 дена по презентирањето на секоја фактура од страна на клиентот пред ЕСКО, што ЕСКО ги добил за таквите услуги (претставувањето ќе го направи клиентот во рок од 3 дена откако клиентот ќе добие каква било сметка).

- обезбедување на доволен и соодветен простор, доколку е достапен, за складирање на материјалите потребни за објектот на енергетската услуга од овој договор, без надомест;
- разумна помош и соработка со ЕСКО во формулирањето на процедури за безбедност при работа и заштита од повреди, кражби или злоупотреба;
- по исполнување на активностите за имплементација од страна на ЕСКО, како што е договорено, и добивање на конечното одобрение за употреба, доколку е потребно и според важечките прописи, Клиентот ќе го одобри протоколот за имплементација (Анекс 8).

Член 30

Обврски на Корисникот за времетраењето на гарантниот период

(1) Обврските на корисникот за времетраењето на гарантниот период, меѓу другото, се однесуваат на:

- информирање на ЕСКО за какви било промени во основата на потрошувачката на енергија во објектот на енергетската услуга на овој договор, со можност за неопходни нерутински прилагодувања, што е можно поскоро, но најдоцна 10 дена по настанувањето на промените;
- гаранција дека објектот на енергетската услуга на овој договор ќе биде правилно користен и одржуван на начин заеднички дефиниран и од корисникот и од ЕСКО;
- информирање на ЕСКО за каков било дефект или неисправност на ЕЕМ веднаш по појавата на дефектот или неисправноста;
- обезбедување дека секое прилагодување на инсталации, делови или опрема, релевантни за потрошувачката на енергија и извршени од страна на корисникот, ќе биде внимателно евидентирано и ЕСКО ќе биде известен без какво било одлагање;
- заштита на објектот на енергетската услуга од овој договор од намерно нанесување физичка штета;

- поднесување или давање дозвола на ЕСКО да има пристап до податоците потребни за подготовка на извештаи за мерење и верификација во согласност со одобриениот план за мерење и верификација;
 - преглед и одобрување на извештаи за мерење и верификација изготвени во согласност со планот за мерење и верификација за квантификација и исплата на дополнителен надомест или договорни казни;
- (2) ЕСКО стекнува право да бара надомест на штетата предизвикана и/или предизвикана како резултат на непочитување на обврските врз основа на овој член од страна на корисникот.

Член 31

Суштински промени

- (1) Суштинска промена е секоја промена во капацитетите на клиентот што се очекува да резултира со зголемување или намалување за најмалку _____% од потрошувачката на енергија.
- (2) Суштинските промени го вклучуваат следново:
- Промени во начинот на користење на објектот
 - Менување на работното време на објектот
 - Промени во стандардите и нивоата на работа и удобност
 - Промени/дополнувања на опремата на објектот
 - Преуредување/реновирање на објектот
 - Злоупотреба на опремата на објектот
 - Пропуст на одржување и поправки на опремата
 - Промена на добавувачот или начинот на одредување на цените на енергијата
 - Ограничување или суспензија на работењето по судско решение
 - Затворање на објектот
 - Секоја промена, освен оние поради метеоролошки услови, кои влијаат на потрошувачката на енергија на објектот
- (3) Договорните страни се согласуваат дека секоја суштинска промена претставува причина за измена на договорот, бидејќи прави неопходно да се преиспитаат техничките параметри и пресметките на проектот.
- (4) Клиентот треба писмено да го информира ЕСКО за секоја суштинска промена во неговите капацитети најмалку _____дена пред таа промена.

Член 32

Договорни казни

- (1) Договорните страни не се одговорни за делумно или целосно неисполнување на нивните обврски од договорот во случај на виша сила. Во овој случај валидни се клаузулите наведени во делот виша сила.

- (2) ЕСКО сноси одговорност за надомест на штета предизвикана на трети лица кои произлегуваат од работи во рамките на договорот, освен ако не се докаже дека тие се поради погрешни постапки на трети лица.
- (3) Доколку за време на извршувањето на работата е очигледно дека таа не е правилно извршена, клиентот има право да бара од ЕСКО поправка на која било состојба, одредувајќи за таа цел разумен рок, а во случај ЕСКО да не одговара на таквото барање, клиентот има право еднострано да го откаже договорот и да биде обештетен.

ДЕЛ 5

Имплементација на проектот

Член 33

План за имплементација

- (1) Планот за имплементација на проектот, со аналитички опис на активностите, ресурсите и распоредот е даден во планот за имплементација (Анекс 5).
- (2) Не е дозволено менување на распоредот на планот за имплементација, освен во случаи на вонредни настани/виша сила. Измената на временскиот период на спроведување на мерките во тие случаи е дозволена со дополнителен договор, потпишан од договорните страни и приложен кон договорот. Во овој случај, временскиот период на спроведување на мерките се продолжува не повеќе од она што се припишува на вонредниот настан/виша сила, што е потврдено со соодветен документ за потврда.

Член 34

Активности за времетраењето на подготвителната фаза

- (1) Активностите на ЕСКО за време на подготвителниот период ги содржат сите подготвителни активности на ЕСКО, а особено следните, кои се однесуваат на:
- време, планирање, добивање лиценци, одобренија, мислења и технички услови од релевантни институции, извештај за техничка документација и технички преглед на истите;
 - добивање на конечна градежна дозвола и/или друга дозвола што овозможува почеток на спроведување на активностите, доколку таквите дозволи се потребни за конкретниот случај врз основа на важечките прописи.

Член 35

Активности за времетраење на фазата на имплементација

- (1) Активностите за времетраењето на фазата на имплементација се сите активности што ги врши ЕСКО кои ги претставуваат активностите за спроведување, а особено:
- градежни работи, инсталации, делови од истите или опрема во објектот на овој договор, одржување и замена на инсталации, делови од истите

или опрема во објектот на овој договор, уредно отстранување на неисправни и/или заменети инсталации, делови од/на нив и опремата, стручен надзор на работата, технички преглед на работата;

- [дизајн, инсталација, тестирање и пуштање во употреба на софтверот - опционално, да биде вклучен доколку тоа го бара тендерската документација и/или понудата на ЕСКО];
- [воведување процедури за работа и одржување - опционално, да бидат вклучени доколку се бара според тендерската документација и/или според понудата на ЕСКО]
- [организација на обуки за персоналот на клиентот за ракување и функционирање со новата опрема и инсталации
- сите активности поврзани со спроведувањето на планот за мерење и верификација;
- ставање во функција на постројката, инсталираната опрема, инсталациите и/или делови од/инсталациите, ако тоа е потребно во согласност со важечките прописи;

технички прием на дејноста и активностите потребни за клиентот да добие конечно одобрение за употреба, доколку е потребно врз основа на важечките прописи, како и други обврски неопходни за спроведување на активностите.

Член 35

Започнување со имплементација на предмет на договорот

(1) ЕСКО, во временски период од _____ од датумот на потпишување на договорот, мора да започне со извршување на проектот врз основа на планот за имплементација.

- (2) ЕСКО гарантира дека извршувањето на работите и обезбедувањето на услуги според овој договор се врши со сопствени средства и материјали.
- (3) За време на извршувањето на работите и услугите, ЕСКО мора да користи материјали и опрема предвидени во списокот на ЕЕМ и според важечките технички прописи.
- (4) ЕСКО може со писмено одобрение од клиентот да користи слични материјали и опрема, кои се совпаѓаат или се истакнуваат според техничките карактеристики на оние наведени на списокот на ЕЕМ.
- (5) Материјалите и опремата мора да бидат означени и придружени со техничко досие со сите потребни податоци (техничка спецификација, предложени услови за работа итн.). ЕСКО ќе му достави на клиентот копии од горенаведеното.
- (6) При извршувањето на својата работа, ЕСКО мора да се придржува кон техничките упатства на производителите/добавувачите на материјали и опрема и да ги следи упатствата за инсталација, употреба и контрола на квалитетот.

Член 36

Директна работна сила – Поддоговор

- (1) Договорот се спроведува со персоналот на ЕСКО.

- (2) ЕСКО може да го делегира спроведувањето на конкретни работи во рамките на договорот на трети страни. Во овој случај, ЕСКО сноси пред клиентот целосна одговорност за последиците од неостварување или недоволно постигнување на работите извршени од трето лице.

Член 37

Записник за технички преглед

- (1) Веднаш по завршувањето на сите активности за имплементација, освен пуштањето во употреба, како и пред пуштањето во употреба, договорните страни ќе спроведат заеднички технички преглед на сите ЕЕМ инсталирани од ЕСКО, во согласност со договорот (вклучувајќи ги и анексите кои се составен дел на овој договор), со цел да ја потврдат својата подготвеност за пуштање во погон, со тоа што ќе подготват и потпишат записник за технички преглед („записник за технички преглед“), како доказ за извршениот технички преглед.
- (2) Доколку при техничкиот преглед се утврди дека ЕЕМ не се во погодна состојба за пуштање во употреба, ЕСКО е должен на свој трошок да обезбеди соодветни услови, со санирање на недостатоците и дефектите во рок од еден месец од датумот кога е извршена контролата од став 1 на овој член.
- (3) Во случај ЕСКО да не ги исполни активностите од став 2 на овој член во определениот рок, наведените активности ќе ги организира клиентот, а ЕСКО, во таков случај, ќе биде должен на клиентот да му ја надомести вредноста на неисполнетите ЕЕМ во период додека не се поправат соодветните недостатоци и дефекти, но не подолг од шест месеци, како и надоместок во корист на клиентот за настанатата штета.
- (4) Во секој случај, одговорноста на ЕСКО за компензација во корист на клиентот според овој член не може да го надмине износот на вистинската штета што ја претрпел клиентот.

Член 38

Ставањето во употреба на имплементираните ЕЕМ

- (1) Клиентот ќе дозволи ЕЕМ да се стават во употреба, само по нивното завршување и по отстранувањето на сите недостатоци и дефекти, а доказ за тоа е потписот на клиентот во записникот за технички преглед.
- (2) За да се избегне сомнеж, започнувањето на фазата на мониторинг не може да започне се додека:
- пуштањето во употреба не е соодветно завршено,
 - сите недостатоци и дефекти во ЕЕМ идентификувани при пуштањето во употреба не се отстранети (доколку ги има),
 - одобрение за употреба, доколку е потребно според важечките прописи, не е добиено и додека не стане правосилно, и
 - договорните страни не го верификуваат протоколот за имплементација.

Член 39

Гаранција

- (1) ЕСКО гарантира навремено и квалитетно извршување на сите работи изведени по основ на овој Договор, како и правилно функционирање на наведените делови, како и дека наведените работи и делови се:
- а) нови и со добар квалитет;
 - б) отпорни на оштетување/абење во поглед на дизајнот, материјалот и производството и
 - в) одговараат за намената, во сè според техничката документација и спецификација.
- (2) ЕСКО му гарантира на корисникот навремено и квалитетно извршување на сите работи, како и правилно функционирање на деловите, од моментот на почеток на времетраењето на периодот на гаранција и сè до истекот на периодот на договорот и преносот на опремата во сопственост на корисникот. Во случај на замена на опремата, ново-инсталираната опрема треба да е со квалитет како и претходната или со подобар квалитет и истата ќе биде предмет на гаранција обезбедена во согласност со овој договор.

Член 40

Инструкции - Обука

- (1) Обуката на персоналот во објектот на овој договор треба да се спроведе пред крајот на периодот на имплементација во корист на Клиентот. ЕСКО ќе обезбеди постојана обука, секогаш кога е потребно, во врска со надградената или заменета опрема [наведет временски период], вклучително и нови верзии на софтвер.

Член 41

Пренос на правото

- (1) Сопственоста на конвенционалната опрема останува на друштвото за енергетски услуги за време на траењето на договорот. Правото на сопственост врз инсталациите, деловите од истите или опремата, кои ЕСКО ќе ги инсталира или на друг начин ќе ги вгради во објектот на енергетската услуга на овој договор за времетраењето на спроведувањето на ЕЕМ, ќе му се пренесе бесплатно на клиентот по истекот на периодот на договорот. [применливо само доколку е финансирано од ЕСКО]

ДЕЛ 6

МЕРЕЊЕ И ВЕРИФИКАЦИЈА НА ЗАШТЕДА (M&V)

Член 42

План за мерење и верификација

- (1) ЕСКО треба да ги извршува сите активности за мерење и верификација врз основа на планот за мерење и верификација кој ќе биде дел од понудата на

ЕСКО и е претставен во Анекс 6. Планот за мерење и верификација може да се приспособи за времетраењето на фазата на подготовка и за времетраењето на фазата на имплементација, врз основа на взаемна согласност на договорните страни.

- (2) При спроведувањето на активностите за мерење и верификација, ЕСКО ќе мора да ги почитува следните основни принципи на добра пракса за мерење и верификација, особено:
- Извештаите за мерење и верификација (Анекс 7) треба да бидат точни како што е дефинирано во планот за мерење и верификација;
 - Известувањето за заштеда на енергија и финансиски заштеди изразено во проценти треба да ги содржи сите резултати постигнати со имплементација на договорот;
 - Кога се дава мислење за неизвесни количини, процедурите за мерење и верификација треба да бидат дизајнирани на таков начин, со цел да се проценат и енергетските и финансиските заштеди, само доколку несигурните количини се докажливи и поткрепени со мерења, извештаи или други соодветни документи;
 - Известувањето за ефективноста на имплементација на договорот треба да биде конзистентно помеѓу:
 - различни видови на ЕЕМ;
 - различни временски периоди за ист проект;
 - Определувањето на заштедата на енергија и финансиските заштеди треба да ги одразуваат параметрите на перформансите на мерките, додека други помалку критични или предвидливи параметри може да се проценат;
 - Сите активности на мерење и верификација треба да бидат јасно и целосно обелоденети и документирани.

Член 43

Распоред на извештаите за мерење и верификација

- (1) Извештаите за мерење и верификација ќе треба да ги подготвува ЕСКО на секои шест месеци за времетраењето на гарантниот период. Тие мора да бидат испратени до клиентот најдоцна 30 дена по завршувањето на тримесечниот период опфатен со извештајот. Ќе се следи следнава процедура за одобрување:
- Извештајот ќе треба да го одобри клиентот најдоцна 15 дена по неговиот прием;
 - Доколку клиентот поднесе приговор на заклучокот во врска со извештајот, ќе треба да го извести ЕСКО во рок од 15 дена по приемот на извештајот. Клиентот ќе ги достави до ЕСКО причините за поднесените приговори;
 - ЕСКО, во рок од дополнителни 15 дена, по добивањето на приговорите поднесени од клиентот, ќе ги направи потребните корекции/промени и ќе го врати коригираниот извештај назад на клиентот.
- (2) Мерењето го врши ЕСКО во присуство на одговорното лице/овластено лице од страна на клиентот.
- (3) Доколку клиентот повторно не се согласува со заклучоците од извештајот за мерење и верификација, договорните страни ќе го решат своето несогласување во согласност со одредбите за решавање спорови од овој договор.

ДЕЛ 7
ВИША СИЛА

Член 44
Виша сила

- (1) Неисполнувањето на обврските од овој договор во рамките на одредбите и условите на овој договор од страна на која било договорна страна, нема да биде предмет на какви било побарувања од едната до другата договорна страна, ниту ќе се смета за прекршување на овој договор, доколку ваквото неисполнување е предизвикано од виша сила.
- (2) Под поимот виша сила, според став 1 на овој член, се подразбираат сите непредвидени и неизбежни настани кои се надвор од контрола на договорните страни.
- (3) Во секој случај, вишата сила го вклучува секој настан, околност или збир на настани и околности надвор од вообичаените настани и околности, кои се надвор од контрола на договорната страна, т.е. настани и околности кои не се резултат на грешка или пропуст на договорната страна, која настанала на или по датумот на склучување на овој договор, што ќе има влијание врз правата и обврските од овој договор и чие влијание, и покрај разумната длабинска анализа на договорните страни, не може да се предвиди, спречи, да се отстрани или избегне.
- (4) Договорната страна погодена од виша сила ќе ѝ даде писмено известување на другата договорна страна за настаните и/или околностите што претставуваат виша сила во однос на овој член, што е можно поскоро по појавата на такви настани и/или околности, во кое известување договорната страна, исто така, ќе наведе кои од своите обврски не може да ги исполни за времетраењето на таквите настани и/или околности.
- (5) По доставувањето на наведеното известување до другата договорна страна, засегнатата договорна страна ќе продолжи писмено да ја известува другата договорна страна за понатамошниот значаен развој на настаните и/или околностите кои настанале како резултат на вишата сила, што е можно поскоро, како и за разумен очекуван датум кога засегнатата договорна страна ќе може да продолжи да ги исполнува своите обврски.
- (6) Доколку периодот на договорот се продолжи според времетраењето на настанот предизвикан од виша сила, а од ЕСКО се бара да ја продолжи банкарската гаранција за исполнување на обврските за време кое одговара на продолжувањето на рокот на договорот, договорните страни се согласуваат да ги покријат трошоците за продолжената банкарска гаранција поделена на еднакви делови.

Член 45

Престанок на договорниот период и суспензија на обврските

- (1) Со појава на настани или околности кои настанале како резултат на виша сила во однос на овој договор, времетраењето на периодот на Договорот може да се продолжи се додека трае настанот или околноста кој настанале како резултат на виша сила..
- (2) По престанокот на вишата сила, времетраењето на периодот на договорот ќе се продолжи онолку колку што траела вишата сила.
- (3) Во случај настаните и/или околностите што претставуваат виша сила траат подолго од 180 последователни дена, двете договорни страни ќе стекнат право еднострано да го раскинат овој договор без да остават дополнителен примерен рок за исполнување.

ДЕЛ 8 ПРЕСТАНОК

Член 46

Времетраење и раскинување на договорот

- (1) Договорот престанува да важи на крајот од гарантниот период, освен за конкретни обврски кои, според договорот, остануваат во сила одреден временски период по истекот на времетраењето на Гарантниот период.
- (2) Освен ако поинаку не е предвидено со овој договор, ниту една од договорните страни нема право еднострано да го раскине договорот пред целосно да ги исполни обврските предвидени во овој договор, освен од оправдани причини наведени во овој договор.
- (3) Раскинувањето на договорот не влијае на примената на какви било правни средства и правни лекови достапни за договорните страни врз основа на договорот.

Член 47

Раскинување на договорот од оправдани причини

- (1) Во случаите наведени во кој член и став како основа за еднострано раскинување на договорот, клиентот ќе му даде на ЕСКО, доколку е можно, дополнителен период за да му овозможи на ЕСКО да ги исполни обврските од **член** ????? на договорот.
- (2) Доколку ЕСКО не успее да го поправи прекршувањето на договорот во дополнителниот примерен период, клиентот е овластен да го раскине договорот со испраќање писмено известување до ЕСКО за раскинувањето на договорот, преку препорачана пошта со повратна потврда.
- (3) Договорот се смета за раскинат по истекот на 15 дена од датумот на испраќање на известувањето за раскинување на договорот.

- (4) Освен ако поинаку не е предвидено со овој договор, договорните страни можат еднострано да го раскинат договорот само врз основа на оправдани причини.
- (5) Следниве причини ќе се сметаат за оправдани:
1. Виша сила како што е дефинирано во овој договор, и
 2. Оправдани причини за клиентот:
 - ЕСКО континуирано (во временски период од (три) месеци или подолго) не ги применува дефинираните или договорените критериуми или стандарди – Анекс 1 (Избрана понуда)
 - ЕСКО станува или се смета за несолвентен или не е во состојба да ги исполни своите обврски од други причини, или условите за започнување од страна на ЕСКО се исполнети, или е започната стечајна постапка, или е предмет на доброволна или задолжителна ликвидација, или е предмет на слични постапки во соодветната јурисдикција;
 3. Оправдани причини за ЕСКО:
 - Клиентот намерно или поради целосна неодговорност не ги исполнува своите договорни обврски за соработка од овој договор или не плаќа надоместок на ЕСКО повеќе од три последователни месеци според Дел 8 од овој договор.

Член 48

Известување за раскинување на договорот

Едностраното раскинување на договорот, како и сите други дејствија поврзани со раскинувањето на договорот (предупредувања, определување дополнителен примерен период итн.), мора да се достават само во писмена форма, најмалку 30 дена однапред.

Член 49

Штета врз основа на еднострано раскинување на договорот

- (1) Во случај клиентот да го раскине договорот во согласност со одредбите кои ги регулираат причините за оправдано еднострано раскинување на договорот, како што е предвидено во овој договор, клиентот стекнува право на надоместок предвиден во овој договор.
- (2) Во случај ЕСКО да го раскине договорот во согласност со одредбите кои ги регулираат причините за оправдано еднострано раскинување на договорот, како што е предвидено во овој договор, ЕСКО стекнува право на надоместок предвиден во овој договор.
- (3) Доколку една од договорните страни еднострано го раскине договорот без оправдани причини и спротивно на одредбите што ги регулираат причините за оправдано еднострано раскинување на договорот, како што е предвидено во овој договор, другата страна стекнува право на надоместок на целата штета што произлегува од такво еднострано раскинување на договорот.

ДЕЛ 9
РЕШАВАЊЕ СПОРОВИ И ВАЖЕЧКО ПРАВО

Член 50
Решавање на несогласувања од техничка природа

- (1) Во случај на несогласувања меѓу договорните страни од техничка природа предвидени во овој договор, конечното решавање на проблемот ќе биде испратено до трета експертска страна или, доколку е применливо, до овластен правен субјект, заеднички назначен од ЕСКО и клиентот, во рок од 15 дена од датумот на предметното несогласување. Именуваната трета страна ќе одлучи за прашањето во рок од 30 дена од датумот на кој ЕСКО и/или клиентот го поднеле барањето до третата страна за решавање на проблемот.
- (2) Одлуката донесена од назначеното трето лице ќе биде конечна и обврзувачка за договорните страни, а надоместокот за работата на третото лице за решавање на проблемот ќе биде на товар на страната што го изгубила случајот, додека трошоците за правните советници што ги користи која било од договорните страни, како и трошоците што претставуваат надоместок за работата на третата страна, се на товар на секоја од договорните страни посебно.
- (3) Роковите за исполнување на соодветните обврски кои произлегуваат за договорните страни во согласност со овој договор ќе се стопираат односно нема да се одвиваат од моментот кога ЕСКО и/или клиентот го доставиле до третото лице, наведено во став 1 на овој член, барањето за решавање на проблемот до датумот кога решението ќе го донесе третото лице.

Член 51
Решавање на спорови, состав на арбитража, важечки закон и јазик на постапката

- (1) Договорните страни ќе ги решаваат на пријателски начин сите спорови, несогласувања или побарувања кои произлегуваат или се поврзани со договорот, како и оние кои се однесуваат на неисполнување на договорените обврски, прекршувањата или невалидноста на договорот.
- (2) Доколку договорните страни не успеат да ги решат на пријателски начин сите спорови, несогласувања или побарувања кои произлегуваат од или се поврзани со договорот, како и оние поврзани со неисполнување на договорените обврски, прекршувања или невалидност на договорот, ќе се решаваат според правилникот на Постојаниот избран суд - Арбитража при Стопанската комора на Македонија.
- (3) Освен ако договорните страни не се договорат поинаку, арбитражната комисија ќе се состои од тројца арбитри.
- (4) Седиштето на арбитражата е во Скопје, Република Северна Македонија.
- (5) Арбитрите ќе го применуваат националното важечко право.

(6) Арбитражната постапка ќе се води на македонски јазик.

ДЕЛ 17
ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 52
Прилози

Следниве приложени Анекси се составен дел на овој Договор:

Анекс 1	Избрана понуда
Анекс 2	Карактеристики на објектот на енергетска услуга
Анекс 3	Основна потрошувачка на енергија и нивоа на удобност
Анекс 4	Мерки за заштеда на енергија
Анекс 5	План за имплементација
Анекс 6	План за мерење и верификација
Анекс 7	Извештај за мерење и верификација
Анекс 8	Протокол за имплементација

Член 52
Број на примероци

Овој договор е направен во (внесете го бројот на примероци) идентични примероци, од кои по еден (внесете го бројот на примероци) за секоја договорна страна.

Анекс 1 Избрана понуда

Анекс 2 Карактеристики на објектот за енергетска услуга

Овој додаток дава детален опис на капацитетите на клиентот и карактеристиките на зградите и/или деловите од зградите кои се предмет на активностите на Договорот.

Општи информации за

Име:

Просечниот број на луѓе кои постојано и/или привремено престојуваат во Објектот на услугата:

Распоред на работата во Објектот на енергетска услуга

Главни карактеристики на Објектот на енергетска услуга

Главен градежен материјал (панел / тула / монолит / итн.)

Површина на зградата (m²)

Број на катови

Висина на подот (метри)

Површина на секој кат (m²)

Тип на покрив (метал / плочка / итн.)

Вид на прозорски рамки (дрвени рамки / пластика / итн.)

Површина за застаклување (m²)

Вид на застаклување (единечно, двојно, итн.)

Вид на греење

Загреана површина (m²)

Загреан волумен (кубни метри)

Период на загревање

Просечно времетраење (денови) Просечна надворешна температура (°C) Просечна внатрешна температура (°C)

Систем за одводнување и снабдување со топла вода

Вид на систем за одводнување

Вид на снабдување со топла вода

Вкупна инсталирана моќност на електрични апарати, kW

Осветлување

Греење

Климатизација

Други видови на потрошувачка и/или опрема

Информации за планираните поправки на зградата

Уреди за мерење на енергија и вода:

Електрична енергија (снабдување со електрична енергија)

Топлинска енергија (снабдување со топлина)

Топла вода (централизирано снабдување со топла вода)

Ладна вода (централизирано водоснабдување)

Природен гас (снабдување со гас)

Други видови на гориво и енергетски ресурси (домување и комунални услуги)

Анекс 3 Основна потрошувачка на енергија и нивоа на удобност

Основна потрошувачка на енергетски ресурси утврдена за референтниот период

Електрична енергија (снабдување со електрична енергија)

Топлинска енергија (снабдување со топлина)

Топла вода (централизирано снабдување со топла вода)

Ладна вода (централизирано водоснабдување)

Природен гас (снабдување со гас)

Други видови на гориво и енергетски ресурси (домување и комунални услуги)

Анекс 4 Мерки за заштеда на енергија

(Изберете од списокот или додајте нови мерки)

Категории на технички мерки

1. Котларница.

- Системи за контрола на котелот
- Замена на котли со високоефикасни котли

2 Објекти за ладење / климатизација

- Подобрување/замена на единици за ладење/климатизација
- Подобрување/замена на системи со пумпа, цевководи и системи за контрола на климатизацијата

3 Системи за автоматизација на згради / системи за управување со енергија

- Надградба на системите за греење, ладење и климатизација (HVAC), од пневматски контролни системи во системи со дигитална контрола
- Надградба или замена на вградени системи за автоматизација / системи за управување со енергија

4 Осветлување

- Подобрување и замена на системите за внатрешно и надворешно осветлување
- Системи за контрола на осветлувањето
- Сензори за движење
- Искористување на природната дневна светлина

5 Обвивка на зграда

- Термална изолација
- Заштита од временските услови
- Замена на прозорци

6 Системи за дистрибуција на ладна вода, топла вода и пареа

- Изолација на цевки
- Поправка и замена на бојлери
- Поправка и замена на вентили за пареа
- Поправка и замена на постоечките повратни системи за кондензација и инсталација на нови повратни системи за кондензација

7 Електрични мотори и погони

- Замена на стари неефикасни мотори со високоефикасни мотори
- Мотори и погони со променлива брзина

8 Децентрализирано производство на електрична енергија

- Когенеративни единици

9 Системи за обновливи извори на енергија

- Фотонапонски центри
- Термални системи за топла вода за домаќинство
- Пасивни соларни системи

- Биогас
 - Геотермални топлински пумпи – Ладење
 - Друго (биомаса, мали воздушни турбини ...)
- 10 Системи за дистрибуција на енергија
- Енергетски трансформатори
 - Компензација на реактивна енергија и корекција на факторот на моќност
 - Системи за дистрибуција на природен гас
- 11 Намалување на трошоците за енергија преку
- Промена на типот на фактура преку поповолни временски зони
 - Барање поекономичен снабдувач на енергија
 - Процедури за контрола на фактури и уреди за мерење на енергија
- 12 Енергетски интервенции во производствениот процес
- Подобрувања во процесот на производство на енергија
 - Рекуперација на отпадна топлина
- 13 Напредни системи и контроли за мерење на енергија

КАТЕГОРИИ НА ОРГАНИЗАЦИСКО - УПРАВНИ МЕРКИ

(не-рестриktivна листа)

- 1 Опсежна енергетска контрола
- 2 Поставки за работни услови
- 3 Следење на работата на енергетските системи
 - Евиденција на користењето енергија
 - Анализа на податоци за енергија
 - Индикатори за енергија
- 4 Усвојување и следење на енергетските цели
- 5 Одржување на опремата
 - Програма за периодично одржување на опремата
 - Контрола на усогласеноста според упатствата на производителот
 - Следење на дефекти
- 6 Обука на персоналот
 - Работење и одржување на опремата
 - Примена на систем за управување со енергија
 - Подобрување на енергетската дејност

ЛИСТА НА ИЗБРАНИ МЕРКИ И КОНВЕНЦИОНАЛНА ОПРЕМА**МЕРКИ**

Број на шифра	Опис	Датум на имплементација	Датум на завршување	Буџетски трошоци

НОВА ОПРЕМА

Број на шифра	Опис	Број на шифра за мерка	Место за инсталација	Количина	Технички карактеристики	Буџетски трошоци за набавка и инсталација

НАДГРАДЕНА/МОДЕРНИЗИРАНА ОПРЕМА

Број на шифра	Опис	Број на шифра за мерка	Вид на интервенција	Технички карактеристики	Буџетски трошоци за надградба и модернизација

Анекс 5 План за имплементација

(План за реализација на предмет на договорот со целосен преглед по мерка, активност и работна задача)

Мерка

- Број на код
- Категорија
- Место за инсталација
- Аналитички опис
- Почетен датум
- Датум на завршување
- Список на активности
- Буџетски трошоци
- Очекуван енергетски и економски бенефит
- Мониторинг на имплементација (извештаи за напредок, извештај за завршени работи)

Активност

- Број на код
- Аналитички опис
- Потребни ресурси
- Почетен датум
- Датум на завршување
- Список на работни задачи
- Програма за работа
- Буџетски трошоци

- Мониторинг на имплементација (извештаи за напредок, извештај за завршени работи)

Работна задача

- Број на код
- Аналитички опис
- Технички спецификации, стандарди
- Процедури за имплементација
- Лиценцирање, одобренија
- Потребни ресурси
- Почетен датум
- Датум на завршување
- Буџетски трошоци
- Мониторинг на имплементација (извештаи за напредок, извештај за завршени работи)

Анекс 6 План за мерење и верификација

1. Преземање ризик, обврски

Резиме на распределбата на обврските и ризиците на главните елементи на Програмата за мерење и верификација (матрица за споделување ризик).

2. Распоред на извештаи и белешки

	Време на поднесување	Време на контрола и одобрување
Периодично известување и верификација на мерењата		
Други извештаи за мерење и пресметки		

3. Форма и содржина на извештаи и белешки

3.1. Периодични извештаи за мерење и верификација

3.2. Други извештаи за мерење и пресметки

4. Резиме на методологија

4.1. Краток опис на проектот, локација/места на конвенционалните капацитети и методи за постигнување заштеда на енергија и трошоци

4.2. Насоки и алтернативи за процедури за мерење и верификација (А, В, С, D) според оние што се предвидени со Меѓународниот протокол за мерење и верификација (International Performance Measurement & Verification Protocol - IPMVP).

4.3. Краток опис на активностите за мерење и верификација за секоја мерка за заштеда на енергија.

4.4. Краток опис на начинот на пресметување на заштедите за секоја мерка за заштеда на енергија.

5. Основна потрошувачка на енергија

5.1. Опис на сите параметри кои ја одредуваат основната потрошувачка на енергија. Вклучува параметри како временски услови, работни часови итн... Начинот на одредување на секој параметар е јасно опишан (мерење, следење, пресметка, податоци за производителот итн....).

5.2. Детално известување на податоците за утврдување на основната потрошувачка на енергија:

- Параметри што треба да се следат
- Детали за надгледуваната опрема (локација, тип, модел, итн.)
- Програма за земање примероци и мерење
- Опрема за мерење и следење (опис, процедури за калибрација, грешки)
- Формулар за собирање податоци
- Резултати од мерењето

6. Методологија за пресметување на заштеда на енергија

6.1. Детален опис на методологијата за анализа на податоци пред пресметките за заштеда на енергија.

6.2. Извори на податоци и претпоставки.

6.3. Видови и технички детали на пресметките за заштеда на енергија.

6.4. Прилагодувања и корекции на референците за потрошувачка на енергија

6.5. Цени што се користат за пресметување на заштедите на трошоците и идната процедура за прилагодување.

7. Заштеда на трошоци, работење и одржување

7.1. Опис на методата со цел да се постигне заштеда на трошоци, работење и одржување

7.2. Опис на процедурата за пресметка за заштеда на трошоци, работење и одржување.

8. Процедури за мерење и верификација

8.1. Опис на параметрите кои влијаат на потрошувачката на енергија. За секој параметар е опишана методата на квантификација (мерење, следење, претпоставки, податоци за производителот, технички пресметки итн.)

8.2. Детален извештај на собраните податоци

- Параметри што се следат
- Детали за опремата за мониторинг (локација, тип, модел, итн.)
- План за земање примероци и мерење
- Опрема за мерење и мониторинг (опис, процедури за калибрација, грешки)
- Формулар за собирање податоци
- Резултати од мерењето

8.3. Опис на постапката за анализа на податоците

Анекс 7 Извештај за мерење и верификација

А. Детални пресметки и резултати од мерењето

.....

В. Реални заштеди на енергија за периодот на мониторинг

Период на мониторинг	Енергетски производ	Основна потрошувачка на енергија (kWh)	Реална потрошувачка на енергија (kWh)	Реални заштеди на енергија (kWh)
S/N	Временски период	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)
	Електрична енергија			
	Природен гас			
	Дизел			
	ТНГ			
	Топлинска енергија			
	Друг енергетски производ			

Вкупно		
--------	--	--

С. Вистинска економска придобивка од периодот на мониторинг

Период на мониторинг		Енергетски производ	Вистинска економска придобивка од заштедата на енергија (МКД)	Вистинска економска придобивка од заштеда на трошоци за одржување и работа (МКД)	Вкупна вистинска економска придобивка (МКД)
S/N	Временски период				
			(1)	(2)	(3)=(1)+(2)
		Електрична енергија			
		Природен гас			
		Дизел			
		ТНГ			
		Топлинска енергија			
		Друг енергетски производ			
Вкупно					

ЦЕНИ НА ЕНЕРГИЈАТА НА ПЕРИОДИТЕ НА МОНИТОРИНГ

(Периодот на мониторинг на цените на енергијата за различните форми на енергија што се користат за пресметување на трошоците и економските придобивки)

Период на мониторинг		Цени на енергија (МКД/kWh)
S/N	Временски период	
		-електрична енергија..... -природен гас -Дизел -ТНГ -топлинска енергија -друг енергетски производ.....
		-електрична енергија..... -природен гас -Дизел -ТНГ -топлинска енергија -друг енергетски производ.....
		-електрична енергија..... -природен гас -Дизел -ТНГ -топлинска енергија -друг енергетски производ.....
		-електрична енергија..... -природен гас -Дизел -ТНГ -топлинска енергија -друг енергетски производ.....

		-електрична енергија..... -природен гас -Дизел -ТНГ -топлинска енергија -друг енергетски производ.....
--	--	---

Анекс 8 Протокол за имплементација

ОВОЈ ИЗВЕШТАЈ е направен на [внесете датум]

ЗА:

(1) [] (КЛИЕНТ), со седиште во Улица, со Даночен број законски застапуван за потпишување на овој договор од со матичен број

ОД

(2) [] (ЕСКО), со седиште во Улица, со Даночен број законски застапуван за потпишување на овој договор од со матичен број,
секој како „Страна“ и заедно како „Страни“.

ЕСКО го подготви и Страните го потпишаа овој Извештај за завршување на работите, како што следува.

1. Список на завршени работни задачи

S/N	Опис на работата	Шифра на мерка	Датум на започнување	Датум на завршување	Цена (МКД)

2. Табела со отстапувања од завршени работи

S/N	Опис на работата	Отстапувања
		Отстапување од распоредот: Отстапување од буџетот: Отстапување од количината: Отстапување од квалитетот: Оправдување за отстапувањата.....
		Отстапување од распоредот: Отстапување од буџетот: Отстапување од количината: Отстапување од квалитетот: Оправдување за отстапувањата.....
		Отстапување од распоредот: Отстапување од буџетот: Отстапување од количината: Отстапување од квалитетот: Оправдување за отстапувањата

МОДЕЛ ДОГОВОР ЗА ЕНЕРГЕТСКИ УСЛУГИ ЗА ЗАЕДНИЧКИ ФИНАНСИСКИ ЗАШТЕДИ

I. ВОВЕД / ПРЕАМБУЛА

[име на јавен орган] изготви Тендерска документација бр. ____, датум ____ 20____ година, врз основа на која е спроведена отворена постапка број____ за доделување на договор за енергетски услуги за заеднички финансиски заштеди за [наведете објект].

Овој договор се доделува на [име на избраниот провајдер] за _____ постапка во согласност со Законот за енергетска ефикасност, Законот за концесии и јавно приватно партнерство и Законот за јавни набавки на Република Северна Македонија.

ДОГОВОР ЗА ЕНЕРГЕТСКИ УСЛУГИ ЗА ЗАЕДНИЧКИ ФИНАНСИСКИ ЗАШТЕДИ

Склучен помеѓу

Име на клиент: _____

Адреса: _____

Овластено лице: _____

Регистарски број: _____

Даночен број: _____

Во натамошниот текст: Клиент

и

Име на компанија/ЕСКО: _____

Адреса: _____

Овластено лице: _____

Регистарски број: _____

Единствен даночен број: _____

Во натамошниот текст: ЕСКО

Заеднички во овој договор наречени: „страни“ или „договорни страни“.

Потпишувањето на овој договор, во натамошниот текст наречен „Договор“ е со цел да се подобри енергетската ефикасност. Целта на Јавниот партнер/Клиент е да постигне заштеди на енергија, како и заштеди поврзани со оперативните трошоци за [наведете објект]. Отплатата на инвестицијата ќе се врши од заштедата на енергија.

ДЕЛ 1 ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1 Дефиниции

1. **Прилагодувања** значат промени направени на основната потрошувачка на енергија, со цел да се неутрализираат факторите на рутински и нерутински промени во потрошувачката на енергија, со што се овозможува сигурна основа за утврдување на заштедата на енергија врз основа на мерките за енергетска ефикасност имплементирани од ЕСКО.
2. **Предвидена потрошувачка на енергија во периодот на мониторинг:** Потрошувачката на енергија во Конвенционалниот објект во периодот на мониторинг, пресметана со развојното сценарио на основната потрошувачка на енергија што е опишано во Програмата за мерење и верификација.
3. **Реална потрошувачка на енергија во периодот на мониторинг:** Потрошувачка на енергија во периодот на мониторинг, како резултат на мерења и пресметки, врз основа на Програмата за мерење и верификација.
4. **Реална економска придобивка од периодот на мониторинг:** Економските придобивки што произлегуваат од реалните заштеди на енергија во периодот на мониторинг.
5. **Вкупни реални заштеди на енергија:** заштеда што ја гарантира давателот на енергетска услуга и мерките за подобрување на енергијата, што се постигнува со мерките од договорот за енергетски перформанси кои во споредба со референтните услови резултираат со заштеда на енергија и/или вода, додека таквата заштеда може да биде потврдена со мерење или проценка.
6. **Вкупна реална економска придобивка:** Вкупната економска придобивка, дефинирана во договорот за енергетски перформанси што ќе настане како резултат на имплементацијата на проектот.
7. **Сооднос на економска придобивка/споделување на заштеда:** Процентот што се применува на реалните економски придобивки за утврдување на економската придобивка во периодот на мониторинг.
8. **Надоместок на ЕСКО:** Надоместокот на ЕСКО за неговите услуги во период на мониторинг, што произлегува од Извештајот за периодот на мониторинг. Надоместокот е еднаков на реалната економска придобивка, помножена со договорената стапка на економска придобивка.
9. **Основната потрошувачка на енергија** е нормализирана годишна потрошувачка на енергија утврдена за објектот пред спроведувањето на мерките за заштеда на енергија за основниот период.
10. **Договорен период** е временскиот период од датумот на започнување до истекување на договорот.
11. **ЕСКО** е трговско друштво, трговец поединец или друго правно лице што обезбедува енергетски услуги или други мерки заради подобрување на енергетската ефикасност кај своите корисници и кое прифаќа извесен степен на

финансиски ризик при извршување на работите, а плаќањето за услугите е целосно или делумно засновано на постигнатото подобрување на енергетската ефикасност или постигнување на други договорени критериуми

12. **Енергетска услуга** е физичка корист, полезност или добро добиени со комбинација на енергија од енергетски ефикасна технологија или со некое дејство, коешто може да вклучува операции, одржување и контрола неопходни за давање на услугата, коешто се испорачува врз основа на договор и во нормални околности се покажало дека резултира со проверливо и мерливо или проценливо подобрување на енергетската ефикасност или заштеда на примарна енергија
13. **Мерки за заштеда на енергија** се специфични мерки препорачани од енергетска контрола извршена од ЕСКО и имаат за цел да ги намалат оперативните трошоци во/кај објектот на енергетската услуга од овој Договор
14. **Мерка за подобрување на енергетска ефикасност (ЕЕ)** е секоја мерка што, кога се спроведува резултира со намалување на потрошувачката на енергија и/или вода што може да се измери, потврди или процени, притоа да се зачува или подобри нивото на удобност во станбените и работните простории или со намалување на енергетскиот интензитет по единица производ во индустријата, т.е. енергија со одржување на ист или подобрен квалитет и квантитет на производството].
15. **Заштеда на енергија** е количината на заштедена енергија, одредена со мерење и/или оценување на потрошувачката на енергија пред и по примената на мерките за заштеда на енергија, коригирана и нормализирана со оглед на условите кои влијаат на потрошувачката на енергија.
- ~~16.~~ **Период на имплементација** е времетраење на периодот за извршување на различни активности поврзани со спроведување на мерките за енергетска ефикасност врз основа на активностите за имплементација.
17. **Мерења и верификација** се активности и постапки што се спроведуваат за веродостојно утврдување на реалните заштеди на енергија, како и финансиски заштеди според спроведените активности.
18. **План за мерење и верификација** е документ кој ги прикажува однапред договорените активности и процедури што треба да се извршат за да се утврдат активностите за мерење и верификација на поставените мерки за енергетска ефикасност.
19. **Нерутински прилагодувања** се прилагодувања на оние законски фактори во енергијата за кои вообичаено не се очекува да претрпат промени. Се однесува на промените во која било правна карактеристика во Објектот на енергетската услуга на овој Договор во границите на дозволените мерења, освен во наведените независно променливи вредности што се користат како рутински прилагодувања.
20. **Оперативни трошоци** се тековните трошоци за користење на енергија и за одржување на објектот на енергетската услуга од овој Договор.
21. **Подготвителни активности** се сите активности за кои ЕСКО е одговорен, според Договорот, за времетраењето на Периодот на подготовка, вклучувајќи, меѓу другото, планирање на времето, добивање лиценци, дозволи или одобренија, мислења и технички услови од релевантни јавни органи, извештај за техничка документација и технички преглед на техничката документација во однос на

мерките за заштеда на енергија за објектот од овој Договор, како и набавка на материјали и опрема и исполнување на условите потребни за клиентот да добие конечно одобрение за градење или друга соодветна дозвола што дозволува почеток на градежни работи, како што е пропишано со важечките прописи.

22. **Подготвителен период** е времетраење на периодот за спроведување на планирањето и осмислување на подготвителните активности.
23. **Референтни оперативни трошоци** се однесуваат на основната потрошувачка на енергија помножена со референтната цена на енергијата плус референтните трошоци за одржување.
24. **Референтна цена на енергија** се однесува на нето-цената како што е дефинирана во тендерската документација за секој вид енергија, вклучително и посебните цени за единиците на потрошувачка и побарувачка, кои се сметаат за неопходни, без ДДВ, но ги вклучуваат сите давачки и други трошоци вклучени во пресметката на цената на енергијата од страна на добавувачот на енергија.
25. **Период на мониторинг** се однесува на времетраењето на периодот по спроведувањето на мерката за заштеда на енергија, за чија заштеда се изготвуваат извештаи во согласност со Анекс 8 (Извештај за мониторинг и верификација).

Член 2

Предмет на Договорот

- (1) Предмет на овој Договор е: регулирање на правата и обврските меѓу договорните страни во врска со обезбедување на енергетски услуги или другите услуги во функција на подобрување на енергетската ефикасност на [име на објектот – зграда, систем за улично осветлување, итн] – Објект за енергетска услуга
- (2) ЕСКО е должен да ги спроведе мерките за заштеда на енергија кои имаат за цел заштеда на енергија и подобрување на енергетската ефикасност во Објектот за енергетската услуга од овој Договор. Надоместокот на ЕСКО произлегува од заштедата на енергија остварена од реализација на проектот.
- (3) Проектот ќе се спроведува од ресурсите на ЕСКО, кој целосно го презема финансирањето на проектот, со свои и/или надворешни средства, според шемата за финансирање наведена во Анекс 5.
- (4) Проектот се состои од сите активности и услуги кои ги обезбедува ЕСКО (мерки за енергетска ефикасност - EEM) и се однесуваат на избор и набавка на нова опрема, инсталирање на нова опрема, надградба и/или модернизација на постоечката опрема како и активности и интервенции насочени кон подобрување на енергетската ефикасност и заштеда на енергија во објектот на енергетска услуга.
- (5) Имплементацијата на сите мерки за енергетска ефикасност што се применуваат со овој договор мора да биде во согласност со законот и пропишаните стандарди во Република Северна Македонија.

(6) Цената на вкупната инвестиција според овој договор е*Евра или МКД)

Член 3

Опис на објектот на енергетската услуга и мерки за заштеда на енергија

- (1) Објектот за кој се обезбедува енергетска услуга е, лоциран
- (2) Карактеристиките на објектот, вклучително и средствата за снабдување и користење на енергија се дадени во Анекс 2 од овој Договор
- (3) Обезбедувањето на енергетската услуга ги вклучува следните мерки за заштеда на енергија [или се дадени во Анекс 4]:
 - а.....
 - б.
 - в.

Член 4

Овластени лица на договорните страни и испорака

- (1) Клиентот и ЕСКО во рок од три дена од датумот на потпишување на Договорот ќе ги назначат своите овластени лица, наведувајќи ги нивните целосни информации за контакт.
- (2) Овластените лица на договорните страни ќе бидат овластени да преземаат дејствија во име на клиентот или ЕСКО, т.е. ќе имаат полномошно за застапување и/или застапување во име на клиентот или ЕСКО да ги преземат сите правни и оперативни дејствија врз основа на Договорот.
- (3) Писмената комуникација помеѓу договорните страни во врска со овој Договор ќе се изврши помеѓу овластените лица и ќе се смета дека е уредно испорачана и примена само доколку е упатена до овластеното лице.
- (4) Поднесоците доставени на која било друга адреса нема да бидат валидни.

ДЕЛ 2

ВРЕМЕТРАЕЊЕ И ФАЗИ НА ДОГОВОРОТ

Член 5

Времетраење на периодот на договорот

Договорот и Прилозите вклучени во него влегуваат во сила на денот на потпишувањето.

Вкупниот рок на овој договор емесеци и го вклучува извршувањето на периодите на подготовка, имплементација и следење.

Времетраењето на договорот е до

Договорен период е периодот од датумот на започнување до датумот на истекување на договорот.

Член 6

Фази на Договорот

Договорот има три главни фази: фаза на подготовка, фаза на имплементација и фаза на мониторинг.

Подготвителна фаза е времетраење на периодот за извршување на техничкиот проект и инженеринг на мерките за заштеда на енергија како што е пропишано во тендерот за ЕСКО. Составен дел на проектот е подготовка на техничка спецификација на сите материјали и опрема што ќе се користат. По завршувањето на подготвителниот период, тој станува дел од Анекс 4 - Мерки за заштеда на енергија, составен дел на овој договор. Рокот на имплементирање на подготвителниот период емесеци. Имплементацијата се врши според распоред подготвен од ЕСКО и е презентираан на клиентот во рок од 7 календарски дена од потпишувањето на овој договор. По неговата презентација станува Анекс 7 - План за имплементација, составен дел на овој договор.

(2) Фазата на имплементација е времетраење на периодот за извршување на пакетот мерки за заштеда на енергија. Ги вклучува сите набавки и инсталација на опрема, материјали и градежни работи, вклучително и сите тестови за прифаќање, прилагодувања и пуштање во употреба на опремата. Рокот за имплементација емесеци.

(3) Фазата на мониторинг ја сочинува основната временска единица за мониторинг на спроведувањето на Договорот, кој стапува во сила на датумот на започнување. На крајот од секој мониторинг период, ЕСКО ги спроведува предвидените мерења и пресметки за утврдување на реалните заштеди на енергија за периодот на мониторинг и соодветниот реален економски бенефит од периодот на мониторинг (според Програмата за мерење и верификација) и се изготвува предвидениот Извештај за периодот на мониторинг од Анекс 9.

Член 7

Продолжување на времетраењето на договорот

(1) Времетраењето на договорот може да се продолжи со меѓусебен договор меѓу страните.

(2) Рокот за имплементација на подготвителниот период се продолжува во случај на:

- Одложување на периодот предвиден за координација и одобрување на инвестицискиот проект кај органот овластен за издавање одобрение за градење, при што рокот се продолжува за деновите на одложување на надлежниот орган;

- Ненавремено обезбедување на потребните информации од страна на клиентот до ЕСКО, документација и пристап до објектот, при што, рокот се продолжува за деновите на доцнење на клиентот.;

Член 8

Основна потрошувачка на енергија и цени на енергија

(1) Основната потрошувачка на енергија во зградите, уредите и постројките на секој енергетски производ во рамките на референтниот период (основна

потрошувачка на енергија Анекс 3), е почетна точка за одредување на реалните заштеди на енергија за секој период на мониторинг. Врз основа на сценариото за развој опишано во Програмата за мерење и верификација, предвидената основна потрошувачка на енергија (која претставува основа за споредба со реалната потрошувачка на енергија во Периодот на мониторинг) се одредува за секој период на мониторинг, за секој енергетски производ.

- (2) Основните прилагодувања на времетраењето на фазата на мониторинг овозможуваат правилно мерење на заштедата на енергија во споредба со заложбите на ЕСКО. Може да се направат два вида прилагодувања:
 - Рутински прилагодувања - за сите фактори за управување со енергијата кои се очекува рутински да се менуваат за времетраењето на периодот на известување;
 - Нерутински прилагодувања - за оние фактори за управување со енергијата кои вообичаено не се очекува да се променат.
- (3) Предвидените основни потрошувачки на енергија за периодите на мониторинг се наведени во План за мерење и верификација (Анекс 8).
- (4) За пресметување на трошоците за енергија и претворање на заштедите на енергија во економски бенефит, Страните се согласуваат за користење на цените на енергија за секој период на мониторинг (Енергетски цени за период на мониторинг), кои произлегуваат од имплеметирање на сценаријата на трендовите на цените на енергија.
- (5) За секој енергетски производ, цената на енергија за периодот на мониторинг е просечната цена на енергијата за време на периодот на мониторинг.

ДЕЛ 3

ЗАШТЕДА НА ЕНЕРГИЈА И НАДОМЕСТОК НА ЕСКО

Член 9

Методологија за утврдување на вкупната реалната заштеда на енергија и економска придобивка

- (1) За пресметките на реалните заштеди на енергија и вкупната реална економска придобивка од периодите на мониторинг, 3-те календарски години пред годината на потпишување на договорот се користат како основен временски период (Референтен период).
- (2) Детален опис на методологијата за тоа како ќе се пресметуваат заштедите на енергија и економските придобивки за пакетот мерки за заштеда на енергија е даден во Планот за мерење и верификација (M&V) како што е договорено помеѓу договорните страни во согласност со овој договор.
- (3) Формулата за пресметка вклучува метод за споредба на оперативните трошоци што би постоеле доколку не се имплементираат ЕЕМ („Референтни оперативни трошоци“) со оперативните трошоци, по спроведувањето на ЕЕМ за времетраењето на Периодот на мониторинг.

Член 10

ЕСКО надоместок

- (1) Надоместокот на ЕСКО за услугите дадени во рамките на договорот е договорен како процент (%) од реалната економска придобивка (заедничка финансиска заштеда) за секој период на мониторинг.
- (2) На крајот секој период на мониторинг, ЕСКО го доставува годишниот извештај за мерење и верификација како што е дефинирано во Планот за мерење и верификација.
- (3) Надоместокот на ЕСКО се одредува на крајот од секој период на мониторинг и е сумиран во рекапитулативна табела во Извештајот за мониторинг и верификација за периодот (Анекс 9).
- (4) Клиентот се согласува да ги плати сите неспорни износи добиени за наплата во согласност со овој Договор во рок од __30__ дена од датумот на прием на фактурата издадена од ЕСКО.

Член 11

Референтна валута

- (1) Сите парични вредности пресметани врз основа на Договорот ќе бидат прикажани во _____ [наведете ја валутата-македонски денари или евра, како што е наведено во тендерската документација].

ДЕЛ 4

ПРАВА И ОБВРСКИ НА СТРАНИТЕ

I. Права и обврски на ЕСКО

Член 12

Право на одлучување за изборот на ЕЕМ

- (1) ЕСКО, врз основа на Договорот, како и врз основа на сите Анекси кои се составен дел на Договорот, ќе одлучи кои мерки за енергетска ефикасност (ЕЕМ) ќе се инсталираат во/кај предметниот објект на клиентот на овој Договор.
- (2) Сè додека ЕСКО постапува во рамките на своите овластувања и во согласност со Договорот, клиентот не може да ги одбие предложените ЕЕМ наведени во Анекс 3, како составен дел на Договорот, освен ако не се повика на прекршување на релевантните технички прописи и пропишаните стандарди во Република Северна Македонија или се повика на други случаи на неисполнување на договорените обврски.

Член 13

Право за предложување промени во избраните ЕЕМ

- (1) Во случај ЕСКО да заклучи, пред истекот на фазата на имплементација, дека промените во ЕЕМ:
 - се објективно неопходни за спроведување на мерките за енергетска ефикасност (ЕЕМ) и/или заради усогласување со прописите за заштита на здравјето и безбедноста при работа, заштита од пожари и заштита на животната средина или поради разлики помеѓу соодветната техничка документација и фактичката состојба на објектот на енергетската услуга на овој Договор или поради некои други оправдани причини од техничка природа и/или
 - може да резултираат со поголем резултат во реализацијата на енергетските и финансиски заштеди,
- (3) ЕСКО ќе поднесе до клиентот, во писмена форма, оправдано барање за добивање согласност од клиентот да продолжи со предложените измени, кое барање нема да биде одбиено од страна на клиентот без оправдана причина.
- (4) По приемот на барањето поднесено од ЕСКО, клиентот е должен да одговори на барањето поднесено од ЕСКО во писмена форма, во рок од 15 дена.
- (5) Доколку клиентот не одговори на писменото барање поднесено од ЕСКО во наведениот рок од 15 дена, ќе се смета дека барањето поднесено од ЕСКО е одобрено.

Член14

Обврска за соработка со клиентот при добивање на потребните дозволи и одобренија

- (1) ЕСКО е должен во текот на целиот период на договорот да ги добие сите потребни дозволи и одобренија за спроведување на мерките за енергетска ефикасност во име на клиентот, согласно важечките прописи.
- (2) Сите административни дозволи и одобренија потребни за инсталација и работа на конвенционалната опрема мора да се преземат според соодветните законски процедури. Страните ќе соработуваат за да ги добијат дозволите и одобренијата и, онаму каде што е законски предвидено, клиентот ќе ги достави и спроведе во негово име апликациите и другите потребни документи.
- (3) Трошоците за обезбедување на потребните дозволи и одобренија се на товар на ЕСКО, освен ако не е поинаку договорено.
- (4) ЕСКО е должен да му достави на клиентот копии од сите потребни дозволи и одобренија за опремата што треба да се инсталира пред почетокот на инсталационите работи.

Член15

Обврски на ЕСКО за времетраењето на реализацијата на проектот

- (1) Обврските на ЕСКО за времетраењето на подготвителната фаза, меѓу другото, се:

- информирање на овластеното лице именувано од клиентот за сите ЕЕМ што се планирани да се имплементираат во објектот на овој договор, пред почетокот на нивната имплементација;
- подготовката и извршувањето и/или добивањето на потребната техничка документација пропишана за добивање на потребните дозволи, кои се потребни според важечките прописи, како и извршувањето на соодветните активности поврзани со истото;
- набавка на материјали и опрема и
- извршување на активности потребни за клиентот да ги добие конечните одобренија за градежни или други дозволи кои овозможуваат почеток на активностите за имплементација, потребни според важечките прописи, како и за извршување на други подготвителни активности.

(2) Обврските на ЕСКО за времетраењето на фазата на имплементација, меѓу другото, се состојат од:

- Извршување на избраните ЕЕМ, вклучувајќи градежни работи, инсталација на опрема или уреди како што е опишано;
Планирање и координирање на активностите за имплементација со овластеното лице на клиентот, со цел да се минимизира прекилот на вообичаеното редовно функционирање на Објектот на Енергетска услуга од овој Договор;
- [Организирање обуки за персоналот на клиентот за ракување со новата опрема и инсталации – опционално, да бидат вклучени доколку е потребно според тендерската документација и/или според Понудата];
- Каде што е применливо, да се добијат стандардни гаранции од подизведувачи, од производители на опрема и материјали за квалитетно и уредно функционирање;
- Прием на опремата и материјалите во објектот на енергетска услуга од овој Договор;
- Ставање во функција на завршените работи, инсталираната опрема, инсталациите и/или деловите од инсталациите, доколку е потребно според важечките прописи;
- Извршување на сите активности потребни за клиентот да добие конечно одобрение за употреба, доколку е потребно според важечките прописи и врз основа на други обврски неопходни за извршување на активностите за имплементација и
- Надоместоци на трети лица за штетите што произлегуваат од работите во рамките на овој договор, освен ако не се докаже дека тие се поради погрешно постапување на трети лица

(3) За извршување на која било работа што влијае на нормалното функционирање на објектот за енергетска услуга, ЕСКО мора да обезбеди писмена дозвола од клиентот за сите потребни работи.

(4) ЕСКО мора да се погрижи да има доволно простор во просториите на клиентот за инсталација и работа на опремата.

- (5) ЕСКО е должен да постапува во согласност со закон, технички и други прописи, како и во согласност со обврските преземени со овој Договор, вклучително и оние наведени во член 31 од овој Договор.
- (6) ЕСКО е должен да ги извршува своите договорни обврски на професионален и одговорен начин.

II. Права и обврски на клиентот

Член 16

Обврски на клиентот за времетраењето на Подготвителната фаза

- (1) Обврските на клиентот за времетраењето на подготвителната фаза се, во најкус можен рок, да ги обезбеди сите информации во корист на ЕСКО за да може да ги извршува своите активности навреме, имено:
- Постојната техничка документација во врска со објектот на енергетската услуга од овој Договор, како и информации за функционалноста и одржувањето на системите и опремата во Објектот на енергетската услуга на овој договор;
 - Евиденција и податоци во врска со употребата на енергија во предметниот капацитет на овој договор, како и други релевантни информации (ако не се достапни, клиентот ќе побара од добавувачите на енергија да го обезбедат истото);
 - Други барања специфицирани според прописите и/или градежните (технички) барања, забрани или ограничувања кои конкретно се однесуваат на Објектот на енергетската услуга од овој Договор и кои се разликуваат од оние кои се општо применливи во градежништвото и
 - Други информации и/или документи, по потреба.
- (2) Клиентот ќе му олесни на ЕСКО при спроведувањето на консултативни интервјуа со неговите инженери, персоналот за одржување и операции и други службеници, вработени и агенти кои можеби имаат релевантно знаење, како што може да се бара од време на време од страна на ЕСКО.
- (3) Клиентот ќе ја прегледа техничката документација подготвена од ЕСКО и ќе ја одобри или отфрли врз основа на оправдани причини (на пример: неусогласеност со важечките прописи и потребните стандарди; неможност за спроведување на ЕЕМ во нормални услови кои не можат да се променат, итн.) и пред официјалното одобрување на техничката документација во согласност со законите и прописите кои го регулираат планирањето и изградбата, во писмена форма и во рок од 14 дена, од датумот на испорака на таквата техничка документација од страна на ЕСКО до овластено лице на клиентот.
- (4) Во случај на несогласување помеѓу клиентот и ЕСКО поради одбивање од страна на клиентот, прашањето ќе се реши врз основа на одредбите за решавање спорови од овој Договор;
- (5) Клиентот ќе ги преземе сите неопходни мерки за заштита на опремата од оштетување, кражба и злоупотреба. Исто така, мора да му дозволи на ЕСКО да има пристап до објектот за работи поврзани со Договорот во текот на работното

време и во кое било друго време побарано од ЕСКО и прифатено од клиентот. Исто така, ќе му овозможи на ЕСКО директен пристап до објектот со цел да се поправат и обноват операциите по писмено барање, при што ќе бидат детализирани видот на потребните работи, причината и влијанието што овие работи ќе го имаат врз работата на Објектот.

Член 17

Обврски на клиентот за времетраењето на периодот на имплементација

Обврските на клиентот за времетраењето на периодот на имплементација, меѓу другото, се:

- давање дозвола за испорака на опрема и материјали до објектот од овој Договор;
- овозможување слободен пристап на ЕСКО и неговиот персонал или неговите подизведувачи, утврдени во согласност со овој Договор, до објектот на енергетската услуга на овој договор и за извршување на работите врз основа на овој договор за времетраење на работното време или за време кое ќе биде оправдано со барање на ЕСКО, без да се спречи редовното користење на Објектот на енергетската услуга на овој договор;
- Клиентот веднаш ќе го извести ЕСКО доколку има сознанија за информации кои можат значително да влијаат на обврските на ЕСКО и клиентот предвидени во овој Договор, или да има сознанија за влијание врз безбедното и ефикасно функционирање на проектот или на објектот на енергетската услуга на овој договор;
- преглед и соодветно одобрување или отфрлање од оправдани причини на соодветната техничка документација, во писмена форма и во рок од 14 дена од доставувањето до овластеното лице на клиентот. Во случај на несогласување помеѓу клиентот и ЕСКО поради одбивање од страна на клиентот, прашањето ќе се реши со одредбите за решавање спорови од овој Договор;
- прифаќање на одредени привремени потешкотии при имплементација и ставање во функција, овозможувајќи ЕСКО да ја изврши работата според договорениот распоред за извршување на градежните работи;
- обезбедување на електрична енергија, вода и други услуги потребни за извршување на активностите од страна на ЕСКО и неговите подизведувачи. За надоместување на трошоците за електрична енергија, вода и други услуги кои произлегуваат како резултат на активностите на ЕСКО, договорните страни се согласуваат дека ЕСКО ќе му исплати на клиентот _____ (внесете валута) износ еднаков на [внесете соодветен процент] % сите фактури до клиентот за трошоци направени за времетраењето на Периодот на имплементација, во рок од 5 дена по презентирањето на секоја фактура од страна на клиентот пред ЕСКО, што ЕСКО ги добил за таквите услуги (претставувањето ќе го направи клиентот во рок од 3 дена откако клиентот ќе добие каква било сметка).
- обезбедување на доволен и соодветен простор, доколку е достапен, за складирање на материјалите потребни за објектот на енергетската услуга од овој Договор, без надомест;

- разумна помош и соработка со ЕСКО во формулирањето на процедури за безбедност при работа и заштита од повреди, кражби или злоупотреба;
- по исполнување на активностите за имплементација од страна на ЕСКО, како што е договорено, и добивање на конечното одобрение за употреба, доколку е потребно и според важечките прописи, клиентот ќе го одобри Протоколот за имплементација (Анекс 10).

Член 18

Суштински промени

- (1) Суштинска промена е секоја промена во капацитетите на клиентот што се очекува да резултира со зголемување или намалување за најмалку _____% од потрошувачката на енергија.
- (2) Суштинските промени го вклучуваат следново:
 - Промени во начинот на користење на објектот;
 - Промени во работното време на објектот;
 - Промени во стандардите и нивоата на работа и удобност;
 - Промени/дополнувања на опремата на објектот;
 - Преуредување/реновирање на објектот;
 - Злоупотреба на опремата на објектот;
 - Пропуст на одржување и поправки на опремата;
 - Промена на добавувачот или начинот на одредување на цените на енергијата;
 - Ограничување или суспензија на работењето по судското решение;
 - Затворање на објектот;
 - Секоја промена, освен оние поради метеоролошки услови, кои влијаат на потрошувачката на енергија на објектот;
- (3) Договорните страни се согласуваат дека секоја суштинска промена претставува причина за измена на Договорот, бидејќи придонесува неопходно да се преиспитаат техничките параметри и пресметките на проектот.
- (4) Клиентот треба писмено да го информира ЕСКО за секоја суштинска промена во неговите капацитети најмалку _____дена пред таа промена.

Член 19

Договорни казни

- 1) Во случај на доцнење од страна на клиентот на обврските за плаќање во врска со реалните економски придобивки, ЕСКО има право да бара надомест во износ од..... % на задолжениот износ за секој ден доцнење.
- 2) Клиентот е ослободен од надоместокот што е наведен во став 12.2 погоре доколку докаже дека неплаќањето на реалниот економски придобивки е поради причини на виша сила или вина на трето лице.

- 3) Во случај на доцнење на исполнувањето на обврските од ЕСКО како што е предвидено во Договорот, вклучително и доцнењето при извршување на работите и при решавање на констатираните проблеми, клиентот има право да бара надомест во висина од.....
- 4) Исплатата на надоместокот или преземањето каква било друга одговорност, не ги ослободува договорните страни од доброто извршување на нивните обврски од Договорот.
- 5) Договорните страни не се одговорни за делумно или целосно неисполнување на нивните обврски од Договорот во случај на виша сила. Во овој случај валидни се клаузулите наведени во Делот Виша сила.
- 6) ЕСКО сноси одговорност за надомест на штета предизвикана на трети лица кои произлегуваат од работи во рамките на Договорот, освен ако не се докаже дека тие се поради погрешни постапки на трети лица.
- 7) Доколку за време на извршувањето на работата е очигледно дека таа не е правилно извршена, клиентот има право да бара од ЕСКО поправка на која било состојба, одредувајќи за таа цел разумен рок, а во случај ЕСКО да не одговара на таквото барање, клиентот има право еднострано да го откаже договорот и да биде обештетен.

ДЕЛ 5

Имплементација на проектот

Член 20

План за имплементација

- (1) Планот за имплементација на проектот, со аналитички опис на активностите, ресурсите и распоредот е даден во Планот за имплементација (Анекс 7)
- (2) Не е дозволено менување на распоредот на Планот за имплементација, освен во случаи на вонредни настани/виша сила. Измената на временскиот период на спроведување на мерките во тие случаи е дозволена со дополнителен договор, потпишан од договорните страни и приложен кон Договорот. Во овој случај, временскиот период на спроведување на Мерките се продолжува не повеќе од она што се припишува на вонредниот настан/виша сила, што е потврдено со соодветен документ.

Член 21

Активности за времетраењето на Подготвителниот период

- (1) Активностите на ЕСКО за време на подготвителниот период ги содржат сите подготвителни активности на ЕСКО, а особено следните, кои се однесуваат на:
 - време, планирање, добивање лиценци, одобренија, мислења и технички услови од релевантни владини институции и комунални претпријатија, извештај за техничка документација и технички преглед на истите;
 - добивање на конечна градежна дозвола и/или друга дозвола што овозможува почеток на спроведување на активностите, доколку таквите

дозволи се потребни за конкретниот случај врз основа на важечките прописи.

Член 22

Активности за времетраење на периодот на имплементација

- (1) Активностите за времетраењето на периодот на имплементација се сите активности што ги врши ЕСКО кои ги претставуваат активностите за спроведување, а особено:
- градежни работи, инсталации, делови од истите или опрема во објектот на овој Договор, одржување и замена на инсталации, делови од истите или опрема во објектот на овој Договор, уредно отстранување на неисправни и/или заменети инсталации, делови од/на нив и опремата, стручен надзор на работата, технички преглед на работата;
 - [дизајн, инсталација, тестирање и пуштање во употреба на софтверот - опционално, да биде вклучен доколку тоа го бара тендерската документација и/или понудата на ЕСКО];
 - [воведување процедури за работа и одржување - опционално, да бидат вклучени доколку се бара според тендерската документација и/или според понудата на ЕСКО];
 - [организација на обуки за персоналот на клиентот за ракување и функционирање со новата опрема и инсталации];
 - сите активности поврзани со спроведувањето на планот за мерење и верификација;
 - ставање во функција на постројката, инсталираната опрема, инсталациите и/или делови од/инсталациите, ако тоа е потребно во согласност со важечките прописи;
 - технички прием на дејноста и активностите потребни за клиентот да добие конечно одобрение за употреба, доколку е потребно врз основа на важечките прописи, како и други обврски неопходни за спроведување на активностите.

Член 23

Започнување со имплементација на проектот

- (1) ЕСКО, во временски период од од датумот на потпишување на договорот, мора да започне со извршување на проектот врз основа на планот за имплементација.
- (2) ЕСКО гарантира дека извршувањето на работите и обезбедувањето на услуги според овој договор се врши со сопствени средства и материјали.
- (3) За време на извршувањето на работите и услугите, ЕСКО мора да користи материјали и опрема предвидени во списокот на EEM и според важечките технички прописи.
- (4) ЕСКО може со писмено одобрение од клиентот да користи слични материјали и опрема, кои се совпаѓаат или се истакнуваат според техничките карактеристики на оние наведени на списокот на EEM.

- (5) Материјалите и опремата мора да бидат означени и придружени со техничко досие со сите потребни податоци (техничка спецификација, предложени услови за работа итн.). ЕСКО ќе му достави на клиентот копии од горенаведеното.
- (6) При извршувањето на својата работа, ЕСКО мора да се придржува кон техничките упатства на производителите/добавувачите на материјали и опрема и да ги следи упатствата за инсталација, употреба и контрола на квалитетот.

Член 24

Директна работна сила – Поддоговор

- (1) Проектот се спроведува со персоналот на ЕСКО.
- (2) ЕСКО може да го делегира спроведувањето на конкретни работи во рамките на Договорот на трети страни. Во овој случај, ЕСКО сноси пред клиентот целосна одговорност за последиците од неостварување или недоволно постигнување на работите извршени од трето лице.

Член 25

Записник за технички преглед

- (1) Веднаш по завршувањето на сите активности за имплементација, освен пуштањето во употреба, како и пред пуштањето во употреба, договорните страни ќе спроведат заеднички технички преглед на сите ЕЕМ инсталирани од ЕСКО, во согласност со Договорот (вклучувајќи ги и анексите кои се составен дел на овој Договор), со цел да ја потврдат својата подготвеност за пуштање во погон, со тоа што ќе подготват и потпишат Записник за технички преглед („Записник за технички преглед“), како доказ за извршениот технички преглед.
- (2) Доколку при техничкиот преглед се утврди дека ЕЕМ не се во погодна состојба за пуштање во употреба, ЕСКО е должен на свој трошок да обезбеди соодветни услови, со санирање на недостатоците и дефектите во рок од еден месец од датумот кога е извршена контролата од став 1 на овој член.
- (3) Во случај ЕСКО да не ги исполни активностите од став 2 на овој член во определениот рок, наведените активности ќе ги организира клиентот, а ЕСКО, во таков случај, ќе биде должен на клиентот да му ја надомести вредноста на неисполнетите ЕЕМ во период додека не се поправат соодветните недостатоци и дефекти, но не подолг од шест месеци, како и надоместок во корист на клиентот за настанатата штета.
- (4) Во секој случај, одговорноста на ЕСКО за компензација во корист на клиентот според овој член не може да го надмине износот на вистинската штета што ја претрпел клиентот.

Член 26

Ставањето во употреба на имплементираните ЕЕМ

- (1) Клиентот ќе дозволи ЕЕМ да се стават во употреба, само по нивното завршување и по отстранувањето на сите недостатоци и дефекти, а доказ за тоа е потписот на клиентот во Записникот за технички преглед.
- (2) За да се избегне сомнеж, започнувањето на фазата на мониторинг не може да започне се додека:

- пуштањето во употреба не е соодветно завршено,
- сите недостатоци и дефекти во ЕЕМ идентификувани при пуштањето во употреба не се отстранети (доколку ги има),
- одобрение за употреба, доколку е потребно според важечките прописи, не е добиено и додека не стане правосилно, и
- договорните страни не го верификуваат Протоколот за имплементација.

Член 27

Гаранција

- (1) ЕСКО гарантира навремено и квалитетно извршување на сите работи изведени по основ на овој Договор, како и правилно функционирање на наведените делови, како и дека наведените работи и делови се: а) нови и со добар квалитет, б) отпорни на оштетување/абење во поглед на дизајнот, материјалот и производството, и в) одговараат за намената, во сè според техничката документација и спецификација.
- (2) ЕСКО му гарантира на Корисникот навремено и квалитетно извршување на сите работи, како и правилно функционирање на деловите, од моментот на почеток на времетраењето на периодот на гаранција и сè до истекот на периодот на Договорот и преносот на опремата во сопственост на Корисникот. Во случај на замена на опремата, ново-инсталираната опрема треба барем да е со квалитет како и претходната или со подобар квалитет и истата ќе биде предмет на гаранција обезбедена во согласност со овој Договор.

Член 28

Инструкции - Обука

Обуката на персоналот во Објектот на овој Договор треба да се спроведе пред крајот на фазата на имплементација во корист на клиентот. ЕСКО ќе обезбеди постојана обука, секогаш кога е потребно, во врска со надградената или заменета опрема [дефинирајте временски период], вклучително и нови верзии на софтвер.

Член 29

Пренос на правото

- (1) Сопственоста на конвенционалната опрема останува на Друштвото за енергетски услуги за време на траењето на договорот. Правото на сопственост врз инсталациите, деловите од истите или опремата, кои ЕСКО ќе ги инсталира или на друг начин ќе ги вгради во објектот на енергетската услуга предмет на овој Договор за времетраењето на спроведувањето на ЕЕМ, ќе му се пренесе бесплатно на клиентот по истекот на важноста на договорот.

(2) Во случај кога за време на фазата на мониторинг, ЕСКО е обврзан да ја инсталира опремата, инсталациите или нејзините делови, на свој трошок, правото на такви ЕЕМ ќе му биде пренесено на клиентот по верификацијата на таквите активности од страна на договорните страни. (со нивни потписи и печати на посебен документ), доколку поинаку не е регулирано со важечките прописи.

ДЕЛ 6

МЕРЕЊЕ И ВЕРИФИКАЦИЈА (M&V)

Член 30

План за мерење и верификација

- (1) ЕСКО треба да ги извршува сите активности за мерење и верификација врз основа на Планот за мерење и верификација кој ќе биде дел од понудата на ЕСКО и е претставен во Анекс 8. Планот за мерење и верификација може да се приспособи за времетраењето на фазата на подготовка и за времетраењето на фазата на имплементација, врз основа на взаемна согласност на договорните страни.
- (2) При спроведувањето на активностите за мерење и верификација, ЕСКО ќе мора да ги почитува следните основни принципи на добра пракса за мерење и верификација, особено:
 - Извештаите за мерење и верификација (Анекс 9) треба да бидат точни како што е дефинирано во планот за мерење и верификација;
 - Известувањето за заштеда на енергија и финансиски заштеди изразено во проценти треба да ги содржи сите резултати постигнати со проектот;
 - Кога се дава мислење за неизвесни количини, процедурите за мерење и верификација треба да бидат дизајнирани на таков начин, со цел да се проценат и енергетските и финансиските заштеди, само доколку несигурните количини се докажливи и поткрепени со мерења, извештаи или други соодветни документи;
 - Известувањето за ефективност на проектот треба да биде конзистентно помеѓу:
 - Различни видови на ЕЕМ;
 - Различни временски периоди за ист проект;
 - Определувањето на заштедата на енергија и финансиските заштеди треба да ги одразуваат параметрите на перформансите на мерките, додека други помалку критични или предвидливи параметри може да се проценат;
 - Сите активности на мерење и верификација треба да бидат јасно и целосно обелоденети и документирани.

Член 31

Распоред на извештаите за мерење и верификација

- (1) Извештаите за мерење и верификација ќе треба да ги подготвува ЕСКО на секои шест месеци за времетраењето на фазата на мониторинг. Тие мора да бидат

- испратени до клиентот најдоцна 30 дена по завршувањето на тримесечниот период опфатен со извештајот. Ќе се следи следнава процедура за одобрување:
- (2) Извештајот ќе треба да го одобри клиентот најдоцна 15 дена по неговиот прием;
 - (3) Доколку клиентот поднесе приговор на заклучокот во врска со извештајот, ќе треба да го извести ЕСКО во рок од 15 дена по приемот на извештајот. клиентот ќе ги достави до ЕСКО причините за поднесените приговори и
 - (4) ЕСКО, во рок од дополнителни 15 дена, по добивањето на приговорите поднесени од клиентот, ќе ги направи потребните корекции/промени и ќе го врати коригираниот извештај назад на клиентот. Мерењето го врши ЕСКО во присуство на Одговорното лице/овластено лице од страна на клиентот. Доколку клиентот повторно не се согласува со заклучоците од извештајот за мерење и верификација, договорните страни ќе го решат своето несогласување во согласност со одредбите за решавање спорови од овој Договор.

ДЕЛ 7 ВИША СИЛА

Член 32 Виша сила

- (1) Неисполнувањето на обврските од овој Договор во рамките на одредбите и условите на овој Договор од страна на која било договорна страна, нема да биде предмет на какви било побарувања од едната до другата договорна страна, ниту ќе се смета за прекршување на овој договор, доколку ваквото неисполнување е предизвикано од виша сила.
- (2) Под поимот виша сила, според став 1 на овој член, се подразбираат сите непредвидени и неизбежни настани кои се надвор од контрола на договорните страни.
- (3) Во секој случај, вишата сила го вклучува секој настан, околност или збир на настани и околности надвор од вообичаените настани и околности, кои се надвор од контрола на Договорната страна, т.е. настани и околности кои не се резултат на грешка или пропуст на Договорната страна, која настанала на или по датумот на склучување на овој Договор, што ќе има влијание врз правата и обврските од овој Договор и чие влијание, и покрај разумната длабинска анализа на договорните страни, не може да се предвиди, спречи, да се отстрани или избегне.
- (4) Договорната страна погодена од виша сила ќе ѝ даде писмено известување на другата договорна страна за настаните и/или околностите што претставуваат виша сила во однос на овој член, што е можно поскоро по појавата на такви настани и/или околности, во кое известување Договорната страна, исто така, ќе наведе кои од своите обврски не може да ги исполни за времетраењето на таквите настани и/или околности.

- (5) По доставувањето на наведеното известување до другата договорна страна, засегнатата договорна страна ќе продолжи писмено да ја известува другата договорна страна за понатамошниот значаен развој на настаните и/или околностите кои настанале како резултат на вишата сила, што е можно поскоро, како и за разумен очекуван датум кога засегнатата договорна страна ќе може да продолжи да ги исполнува своите обврски.
- (6) Доколку периодот на договорот се продолжи според времетраењето на настанот предизвикан од виша сила, а од ЕСКО се бара да ја продолжи банкарската гаранција за исполнување на обврските за време кое одговара на продолжувањето на рокот на договорот, договорните страни се согласуваат да ги покријат трошоците за продолжената банкарска гаранција поделена на еднакви делови.

Член 33

Престанок на договорниот период и суспензија на обврските

- (1) Со појава на настани или околности кои настанале како резултат на виша сила во однос на овој Договор, одредбите од Договорот привремено нема да се применуваат.
- (2) Обврските од овој Договор, исто така, ќе бидат привремено одложени додека не престанат настаните и околностите што претставуваат виша сила.
- (3) По престанокот на вишата сила, времетраењето на периодот на Договорот ќе се продолжи онолку колку што траела вишата сила.
- (4) Во случај настаните и/или околностите што претставуваат виша сила траат подолго од 180 последователни дена, двете договорни страни ќе стекнат право еднострано да го раскинат овој Договор без да остават дополнителен рок за исполнување.

ДЕЛ 8 ПРЕСТАНОК

Член 34

Времетраење и раскинување на Договорот

- (1) Договорот престанува да важи со истекот на периодот на времетраењето, освен за конкретни обврски кои, според Договорот, остануваат во сила одреден временски период по истекот на времетраењето на Договорот.
- (2) Освен ако поинаку не е предвидено со овој Договор, ниту една од договорните страни нема право еднострано да го раскине Договорот пред целосно да ги исполни обврските предвидени во овој Договор, освен од оправдани причини наведени во овој Договор.
- (3) Раскинувањето на Договорот не влијае на примената на какви било правни средства и правни лекови достапни за договорните страни врз основа на Договорот.

Член 35

Раскинување на Договорот од оправдани причини

- (1) Во случаите споменати подолу како основа за еднострано раскинување на Договорот, клиентот ќе му даде на ЕСКО, доколку е можно, дополнителен период за да му овозможи на ЕСКО да го поправи прекршувањето на Договорот.
- (2) Доколку ЕСКО не успее да го поправи прекршувањето на Договорот во дополнителниот период, клиентот е овластен да го раскине Договорот со испраќање писмено известување до ЕСКО за раскинувањето на Договорот, преку препорачана пошта со повратна потврда.
- (3) Договорот се смета за раскинат по истекот на 15 календарски дена од датумот на испраќање на известувањето за раскинување на Договорот.
- (4) Освен ако поинаку не е предвидено со овој договор, договорните страни можат еднострано да го раскинат Договорот само врз основа на оправдани причини.
- (5) Следниве причини ќе се сметаат за оправдани:
 1. Виша сила како што е дефинирано во овој Договор, и
 2. Оправдани причини за клиентот:
 - ЕСКО континуирано (во временски период од (три) месеци или подолго) не ги применува дефинираните или договорените критериуми или стандарди – Анекс 1 (Избрана понуда)
 - ЕСКО станува или се смета за несолвентен или не е во состојба да ги исполни своите обврски од други причини, или условите за започнување од страна на ЕСКО се исполнети, или е започната стечајна постапка, или е предмет на доброволна или задолжителна ликвидација, или е предмет на слични постапки во соодветната јурисдикција;
 3. Оправдани причини за ЕСКО:
 - клиентот намерно или поради целосна неодговорност не ги исполнува своите договорни обврски за соработка од овој Договор или не плаќа надоместок на ЕСКО повеќе од три последователни месеци според Дел 8 од овој Договор.

Член 36

Известување за раскинување на Договорот

Едностраното раскинување на Договорот, како и сите други дејствија поврзани со раскинувањето на Договорот (предупредувања, определување дополнителен период итн.), мора да се достават само во писмена форма, најмалку 30 дена однапред.

Член 37

Штета врз основа на еднострано раскинување на Договорот

- (1) Во случај клиентот да го раскине Договорот во согласност со одредбите кои ги регулираат причините за оправдано еднострано раскинување на Договорот,

како што е предвидено во овој Договор, клиентот стекнува право на надоместок предвиден во овој Договор.

- (2) Во случај ЕСКО да го раскине Договорот во согласност со одредбите кои ги регулираат причините за оправдано еднострано раскинување на Договорот, како што е предвидено во овој Договор, ЕСКО стекнува право на надоместок предвиден во овој договор.
- (3) Доколку една од договорните страни еднострано го раскине Договорот без оправдани причини и спротивно на одредбите што ги регулираат причините за оправдано еднострано раскинување на Договорот, како што е предвидено во овој Договор, другата страна стекнува право на надомест на целата штета што произлегува од такво еднострано раскинување на Договорот.

ДЕЛ 9 РЕШАВАЊЕ СПОРОВИ И ВЛАДЕЈАЧКО ПРАВО

Член 38

Решавање на несогласувањата од техничка природа

- (1) Во случај на несогласувања меѓу договорните страни од техничка природа предвидени во овој Договор, конечното решавање на проблемот ќе биде испратено до трета експертска страна или, доколку е применливо, до овластен правен субјект, заеднички назначен од ЕСКО и клиентот, во рок од 15 дена од датумот на предметното несогласување. Именуваната трета страна ќе одлучи за прашањето во рок од 30 дена од датумот на кој ЕСКО и/или клиентот го поднеле барањето до третата страна за решавање на проблемот.
- (2) Одлуката донесена од назначеното трето лице ќе биде конечна и обврзувачка за договорните страни, а надоместокот за работата на третото лице за решавање на проблемот ќе биде на товар на страната што го изгубила случајот, додека трошоците за правните советници што ги користи која било од договорните страни, како и трошоците што претставуваат надоместок за работата на третата страна, се на товар на секоја од договорните страни посебно.
- (3) Роковите за исполнување на соодветните обврски кои произлегуваат за Договорните страни во согласност со овој Договор ќе се стопираат односно нема да се одвиваат од моментот кога ЕСКО и/или клиентот го доставиле до третото лице, наведено во став 1 на овој член, барањето за решавање на проблемот до датумот кога решението ќе го донесе третото лице.

Член 39

Решавање на општи спорови, состав на арбитража, важечки закон и јазик на постапката

- (1) Договорните страни ќе ги решаваат на пријателски начин сите спорови, несогласувања или побарувања кои произлегуваат или се поврзани со Договорот,

како и оние кои се однесуваат на неисполнување на договорените обврски, прекршувања или невалидност на Договорот.

- (2) Доколку договорните страни не успеат да ги решат на пријателски начин сите спорови, несогласувања или побарувања кои произлегуваат од или се поврзани со Договорот, како и оние поврзани со неисполнување на договорените обврски, прекршувањата или невалидноста на Договорот, ќе се решаваат според правилникот на Постојаниот избран суд - Арбитража при Стопанската комора на Македонија.
- (3) Освен ако договорните страни не се договорат поинаку, арбитражниот панел ќе се состои од тројца арбитри.
- (4) Седиштето на арбитражата е во Скопје, Република Северна Македонија.
- (5) Арбитрите ќе го применуваат македонското материјално право.
- (6) Арбитражната постапка ќе се води на македонски јазик.

ДЕЛ 10
ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ
Член 40
Прилози

Следниве приложени Анекси се составен дел на овој Договор:

Анекс 1	Избрана понуда
Анекс 2	Карактеристики на објектот на енергетска услуга
Анекс 3	Основна потрошувачка на енергија и нивоа на удобност
Анекс 4	Мерки за заштеда на енергија
Анекс 5	Шема за финансирање
Анекс 6	Распоред на плаќање
Анекс 7	План за имплементација
Анекс 8	План за мерење и верификација
Анекс 9	Извештај за мерење и верификација
Анекс 10	Протокол за имплементација

Член 40

Број на примероци

Овој договор е направен во (внесете го бројот на примероци) идентични примероци, од кои по еден (внесете го бројот на примероци) за секоја договорна страна.

Анекс 1 Избрана понуда

Анекс 2 Карактеристики на објектот за енергетска услуга

Овој додаток дава детален опис на капацитетите на клиентот и карактеристиките на зградите и/или деловите од зградите кои се предмет на активностите на Договорот.

Општи информации за

Име:

Просечниот број на луѓе кои постојано и/или привремено престојуваат во Објектот на услугата:

Распоред на работата во Објектот на енергетска услуга

Главни карактеристики на Објектот на енергетска услуга

Главен градежен материјал (панел / тула / монолит / итн.)

Површина на зградата (m²)

Број на катови

Висина на подот (метри)

Површина на секој кат (m²)

Тип на покрив (метал / плочка / итн.)

Вид на прозорски рамки (дрвени рамки / пластика / итн.)

Површина за застаклување (m²)

Вид на застаклување (единечно, двојно, итн.)

Вид на греење

Загреана површина (m²)

Загреан волумен (кубни метри)

Период на загревање

Просечно времетраење (денови) Просечна надворешна температура (°C) Просечна внатрешна температура (°C)

Систем за одводнување и снабдување со топла вода

Вид на систем за одводнување

Вид на снабдување со топла вода

Вкупна инсталирана моќност на електрични апарати, kW

Осветлување

Греење

Климатизација

Други видови на потрошувачка и/или опрема

Информации за планираните поправки на зградата

Уреди за мерење на енергија и вода:

Електрична енергија (снабдување со електрична енергија)

Топлинска енергија (снабдување со топлина)

Топла вода (централизирано снабдување со топла вода)

Ладна вода (централизирано водоснабдување)

Природен гас (снабдување со гас)

Други видови на гориво и енергетски ресурси (домување и комунални услуги)

Анекс 3 Основна потрошувачка

Основната потрошувачка на енергетски ресурси утврдена за референтниот период

Електрична енергија (снабдување со електрична енергија)

Топлинска енергија (снабдување со топлина)

Топла вода (централизирано снабдување со топла вода)

Ладна вода (централизирано водоснабдување)

Природен гас (снабдување со гас)

Други видови на гориво и енергетски ресурси (домување и комунални услуги)

Анекс 4 Избрани мерки за заштеда на енергија

(Изберете од списокот или додајте нови мерки)

Категории на технички мерки:

1. Котларница.
 - Системи за контрола на котелот
 - Замена на котли со високоефикасни котли
2. Објекти за ладење / климатизација
 - Подобрување/замена на единици за ладење/климатизација
 - Подобрување/замена на системи со пумпа, цевководи и системи за контрола на климатизацијата
3. Системи за автоматизација на згради / системи за управување со енергија
 - Надградба на системите за греење, ладење и климатизација (HVAC), од пневматски контролни системи во системи со дигитална контрола
 - Надградба или замена на вградени системи за автоматизација / системи за управување со енергија
4. Осветлување
 - Подобрување и замена на системите за внатрешно и надворешно осветлување
 - Системи за контрола на осветлувањето
 - Сензори за движење
 - Искористување на природната дневна светлина
5. Обвивка на зграда
 - Термална изолација
 - Заштита од временските услови
 - Замена на прозорци
6. Системи за дистрибуција на ладна вода, топла вода и пареа
 - Изолација на цевки
 - Поправка и замена на бојлери
 - Поправка и замена на вентили за пареа
 - Поправка и замена на постоечките повратни системи за кондензација и инсталација на нови повратни системи за кондензација
7. Електрични мотори и погони
 - Замена на стари неефикасни мотори со високоефикасни мотори
 - Мотори и погони со променлива брзина
8. Децентрализирано производство на електрична енергија
 - Когенеративни единици
9. Системи за обновливи извори на енергија
 - Фотонапонски центри
 - Термални системи за топла вода за домаќинство
 - Пасивни соларни системи
 - Биогаз
 - Геотермални топлински пумпи – Ладење

- Друго (биомаса, мали воздушни турбини ...)
- 10. Системи за дистрибуција на енергија
 - Енергетски трансформатори
 - Компензација на реактивна енергија и корекција на фактор на моќност
 - Системи за дистрибуција на природен гас
- 11. Намалување на трошоците за енергија преку
 - Промена на типот на фактура преку поповолни временски зони
 - Барање поекономичен снабдувач на енергија
 - Процедури за контрола на фактури и уреди за мерење на енергија
- 12. Енергетски интервенции во производствениот процес
 - Подобрувања во процесот на производство на енергија
 - Рекулперација на отпадна топлина
- 13. Напредни системи и контроли за мерење на енергија

КАТЕГОРИИ НА ОРГАНИЗАЦИСКО - УПРАВНИ МЕРКИ

(не-рестриктивна листа)

- 1 Опсежна енергетска контрола
- 2 Поставки за работни услови
- 3 Следење на работата на енергетските системи
 - Евиденција на користењето енергија
 - Анализа на податоци за енергија
 - Индикатори за енергија
- 4 Усвојување и следење на енергетските цели
- 5 Одржување на опремата
 - Програма за периодично одржување на опремата
 - Контрола на усогласеноста според упатствата на производителот
 - Следење на дефекти
- 6 Обука на персоналот
 - Работење и одржување на опремата
 - Примена на систем за управување со енергија
 - Подобрување на енергетската дејност

ЛИСТА НА ИЗБРАНИ МЕРКИ И КОНВЕНЦИОНАЛНА ОПРЕМА

МЕРКИ

Број на шифра	Опис	Датум на имплементација	Датум на завршување	Буџетски трошоци

НОВА ОПРЕМА

Број на шифра	Опис	Број на шифра за мерка	Место за инсталација	Количина	Технички карактеристики	Буџетски трошоци за набавка и инсталација

НАДГРАДЕНА/МОДЕРНИЗИРАНА ОПРЕМА

Број на шифра	Опис	Број на шифра за мерка	Вид на интервенција	Технички карактеристики	Буџетски трошоци за надградба и модернизација

Анекс 5 Шема за финансирање

Овој додаток дава детален опис на шемата за финансирање обезбедена од страна на ЕСКО.

Анекс 6 Распоред на плаќање

Овој додаток дава детален опис на распоредот за плаќање како што е договорено помеѓу ЕСКО и клиентот.

Анекс 7 План за имплементација

(План за имплементација на проектот со целосен преглед по мерка, активност и работна задача)

Хиерархиска структура: Мерење > Активност > Работна задача

Мерење

- Број на шифра
- Категорија
- Место за инсталација
- Аналитички опис
- Почетен датум
- Датум на завршување
- Список на активности
- Буџетски трошоци
- Очекуван енергетски и економски бенефит
- Мониторинг на имплементација (извештаи за напредок, извештај за завршени работи)

Активност

- Број на шифра
- Аналитички опис
- Потребни ресурси
- Почетен датум
- Датум на завршување
- Список на работни задачи
- Програма за работа
- Буџетски трошоци
- Мониторинг на имплементација (извештаи за напредок, извештај за завршени работи)

Работна задача

- Број на шифра
- Аналитички опис
- Технички спецификации, стандарди
- Процедури за имплементација
- Лиценцирање, одобренија
- Потребни ресурси
- Почетен датум
- Датум на завршување
- Буџетски трошоци
- Мониторинг на имплементација (извештаи за напредок, извештај за завршени работи)

Анекс 8 План за мерење и верификација

1. Преземање ризик, обврски

Резиме на распределбата на обврските и ризиците на главните елементи на Програмата за мерење и верификација (матрица за споделување ризик).

2. Распоред на извештаи и белешки

	Време на поднесување	Време на контрола и одобрување
Периодично известување и верификација на мерењата		
Други извештаи за мерење и пресметки		

3. Форма и содржина на извештаи и белешки

3.1. Периодични извештаи за мерење и верификација

3.2. Други извештаи за мерење и пресметки

4. Резиме на методологија

4.1. Краток опис на проектот, локација/места на конвенционалните капацитети и методи за постигнување заштеда на енергија и трошоци

4.2. Насоки и алтернативи за процедури за мерење и верификација (А, В, С, D) според оние предвидени со Меѓународниот протокол за мерење и верификација (International Performance Measurement & Verification Protocol - IPMVP).

4.3. Краток опис на активностите за мерење и верификација за секоја мерка за заштеда на енергија.

4.4. Краток опис на начинот на пресметување на заштедите за секоја мерка за заштеда на енергија.

5. Основна потрошувачка на енергија

5.1. Опис на сите параметри кои ја одредуваат основната потрошувачка на енергија. Вклучува параметри како временски услови, работни часови итн... Начинот на одредување на секој параметар е јасно опишан (мерење, следење, пресметка, податоци за производителот итн....).

5.2. Детално известување на податоците за утврдување на основната потрошувачка на енергија:

- Параметри што треба да се следат
- Детали за надгледуваната опрема (локација, тип, модел, итн.)
- Програма за земање примероци и мерење

- Опрема за мерење и мониторинг (опис, процедури за калибрација, грешки)
- Формулар за собирање податоци
- Резултати од мерењето

6. Методологија за пресметување на заштеда на енергија

6.1. Детален опис на методологијата за анализа на податоци пред пресметките за заштеда на енергија.

6.2. Извори на податоци и претпоставки.

6.3. Видови и технички детали на пресметките за заштеда на енергија.

6.4. Прилагодувања и корекции на референците за потрошувачка на енергија

6.5. Цени што се користат за пресметување на заштедите на трошоците и идната процедура за прилагодување.

7. Заштеда на трошоци, работење и одржување

7.1. Опис на методата со цел да се постигне заштеда на трошоци, работење и одржување

7.2. Опис на процедурата за пресметка за заштеда на трошоци, работење и одржување.

8. Процедури за мерење и верификација

8.1. Опис на параметрите кои влијаат на потрошувачката на енергија. За секој параметар е опишана методата на квантификација (мерење, следење, претпоставки, податоци за производителот, технички пресметки итн.)

8.2. Детален извештај на собраните податоци

- Параметри што се следат
- Детали за опремата за мониторинг (локација, тип, модел, итн.)
- План за земање примероци и мерење
- Опрема за мерење и мониторинг (опис, процедури за калибрација, грешки)
- Формулар за собирање податоци
- Резултати од мерењето

8.3. Опис на постапката за анализа на податоците

Анекс 9 Извештај за мерење и верификација

А. Детални пресметки и резултати од мерењето

.....

В. Реални заштеди на енергија за периодот на мониторинг

Период на мониторинг	S/N	Временски период	Енергетски производ	Основна потрошувачка на енергија (kWh)	Реална потрошувачка на енергија (kWh)	Реални заштеди на енергија (kWh)
				(1)	(2)	(3)=(1)-(2)
			Електрична енергија			
			Природен гас			
			Дизел			
			ТНГ			
			Топлинска енергија			
			Друг енергетски производ			

Вкупно		
--------	--	--

С. Реална економска придобивка од периодот на мониторинг

Период на мониторинг	Реална економска придобивка од периодот на мониторинг			Реална економска придобивка од заштеда на трошоци за одржување и работа	Вкупна Реална економска придобивка
	S/N	Временски период	Енергетски производ	Реална економска придобивка од заштедата на енергија	
				(1)	(3)=(1)+(2)
			Електрична енергија		
			Природен гас		
			Дизел		
			ТНГ		
			Топлинска енергија		
			Друг енергетски производ		

Вкупно		
--------	--	--

D. Рекапитулативна табела за утврдување на економска придобивка

Период на мониторинг		Стапка на економска придобивка (%)	Вкупна реална економска придобивка	Економска придобивка
S/N	Временски период			
		(1)	(2)	(3) = (1) X (2)

*економска придобивка се определува со примена на стапката на учество во економската придобивка (%) на вкупната реална економска придобивка од периодот на мониторинг (договор од типот на споделени заштеди).

ЦЕНИ НА ЕНЕРГИЈАТА НА ПЕРИОДИТЕ НА МОНИТОРИНГ

(Периодот на мониторинг на цените на енергијата за различните форми на енергија што се користат за пресметување на трошоците и економските придобивки)

Период на мониторинг		Цени на енергија (МКД/kWh)
S/N	Временски период	
		-електрична енергија..... -природен гас..... -Дизел..... -ТНГ..... -топлинска енергија..... -друг енергетски производ.....
		-електрична енергија..... -природен гас..... -Дизел..... -ТНГ..... -топлинска енергија..... -друг енергетски производ.....
		-електрична енергија..... -природен гас..... -Дизел..... -ТНГ..... -топлинска енергија..... -друг енергетски производ.....
		-електрична енергија..... -природен гас..... -Дизел..... -ТНГ..... -топлинска енергија..... -друг енергетски производ.....
		-електрична енергија..... -природен гас..... -Дизел..... -ТНГ..... -топлинска енергија..... -друг енергетски производ.....

Анекс 10 Протокол за имплементација

Дата на извештајот:

ЗА:

(1) [] (КЛИЕНТ), со седиште во Улица, со Даночен број законски застапуван за потпишување на овој договор од со матичен број

ОД

(2) [] (ЕСКО), со седиште во Улица, со Даночен број законски застапуван за потпишување на овој договор од со матичен број.....,

секој како „Страна“ и заедно како „Страни“.

ЕСКО го подготви и Страните го потпишаа овој Извештај за завршување на работите, како што следува.

1. Список на завршени работни задачи

S/N	Опис на работата	Шифра на мерка	Датум на започнување	Датум на завршување	Цена (МКД)

2. Табела со отстапувања од завршени работи

S/N	Опис на работата	Отстапувања
		Отстапување од распоредот: Отстапување од буџетот: Отстапување од количината: Отстапување од квалитетот: Оправдување за отстапувањата
		Отстапување од распоредот: Отстапување од буџетот: Отстапување од количината: Отстапување од квалитетот: Оправдување за отстапувањата
		Отстапување од распоредот: Отстапување од буџетот: Отстапување од количината: Отстапување од квалитетот: Оправдување за отстапувањата